

4

VNIVERSAE

REI MEDICAE EPIGRAPHÆ SEV

Enumeratio, compēdio tractata,

IANO CORNARIO **Zuicca**

uienti autore.

*Auctores damnatus (ut dicitur) Luterus
Hoc sament oculos permissum. S
Ex purgationum anni 1500.*

VIRG. MARO
Laudato ingentia rura,
Exiguum colito.

BASILEAE ANNO, M. D. XXIX.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

GRADOS.USAL.ES

AMPLISS. AC PRUDENTISS. HONESTISSIMISQUE uiris, senatui populoque Zuicariensium, Ianus Cornarius S.D.

VVM in omni studiorum genere principia ac primi aditus difficillimi esse consueuerint, nulla uideatur mihi esse liberalis disciplina, à qua ex ipsis mox liminibus tam multi arceantur, ac ipsa Medicina. Siquidem caipfa, quum propter reliquarum artium cognitionem, quam necesse est eos, qui ad eius penetralia admitti uelint, adferre: tum propter amplum illud pelagus, undequaque tempestate totius naturae rerum, totaque diuersarum linguarum uocum ingruente commotum, multis penitus inaccessibilis uideatur. Id enim non solum mihi, quum primum me ad discenda medica conferrè, sed multis alijs contigisse puto, qui partim rei magnitudine deterriti, artem intactam reliquerunt, partim sinistra, ac per dispendia longa ducente uia adgressi, serius ad metam peruenerunt, aut adhuc in stadio anhelantes decurrunt. Quare quo modo que citissime medica adsequi possem, saepe mecum rationem iniui, atque quomodo in breuem quasi fasciculum res omnis constringi possit, animo uolui. Meditabar autem amplius, non solum ex medicorum scriptorum cognitione, uerum etiam ex usu & experientia rerum, ac regionum diuersarum

(4) L. 16802603

farum contuitu, medicum debere nomen habere. Congessi itaq; & ante institutam à me peregrinationem, & in ipsa quoq; regionum plurimarum perlustratione, (quam iam per integrum quinquennium ultra citraq; oceanum magnum facio) in ordinem quendam nomina saltem, ac nuda totius rei medicæ capita, ut inde quasi ex locis quibusdam cõmunibus offerretur, quicquid apud quosq; optimos artis scriptores diffusissime est tractatum. Vtile autem id ualde uidebatur fore, quum aliàs nullos, uel paucis, libros circũuehere possem: & nescio an animus à libris alienus, longe liberius ac iucundius in rerũ ipsarũ meditatione ac cõtèmpatione uagatur. Nunquam autem fuit animus, quicquid id est opera, in uulgus spargere, quippe qui in usum meum priuatim mihi libellum concinnaram: uerum quando ex Gallijs ac Germania inferiore digressus, per Rheniamcœnisis, flumen, usq; ad ipsam nobiliss. Rauricorum urbẽ BASILEAM peruenissem, uisum est aliq̃t doctis amicis, ut hac arrepta occasione (siquidem Basilea immortalè planè nomen præ omnibus alijs Germaniæ ciuitatibus, ob plurimorum ac optimorum autorũ ædificationem adsequuta est) libellum pluribus facerem comunẽ. Necq; sanè ipse multum sum reluctatus, ut qui putem medicinæ studiosos futuros, hinc non mediocriter posse iuuari, quo ipsum rerum medicarum labyrinthum uel cautius ingrediatur, uel ingressi facilius se extricent,

cent. Id enim si recte iudico, satis patrocinijs libello contigit. Ut tamen non planè sine tutoribus libellus exeat, uobis patres ampliss. ac Zuiccaiensis urbis conciuues optimi, inscribitur, qui omnia mea uobis iure uendicare queatis, etiam si nullus dedicem ego. Atq; utinã tantus extet is, qui uel leuiter in studiorum meorũ reddenda ratione uobis posset satisfaccere, quando post deum nemo sit, qui hanc possit iustius à me exigere. Vestris enim sumptibus ac stipendijs integrum septenniũ Musarũ ac Apollinis castra sum miles sequutus, ac qualiscũq; tãdem à me in horũ castris opera fuit præstita, est tamen publice per omnes coronarũ distributionis ordines, suas laureas adeptus. Quod uestrum beneficium, si ingratus acceptasse uiderer, merito sine pectore corpus iudicandus essem. At uero ego gratis, animo semper memini, quãquam quo talionem reddere possim, iam dudum de modo desperaui. Dignum autem non mea, qui uestras sum, sed eloquentiss. ac optimi cuiusq; prædicatione, nobiliss. urbis uestre institutum, quo certis stipendijs in singulos annos aliquot multos indigenas, bonæ indolis adolescentes, ad bonarum artiũ studia, in quibusq; laudatiss. academijs enutritis. Quam laudem ut uos soli præ reliquis multis urbibus propriã habetis: ita optandum esset plerasq; esse, quæ uobis eã inuiderent, ac strenue æmularentur, maxime hoc seculo, quo uidemus sursum ac deorsum rem uniuersam

a 3 litte/

litterariam, indoctorū quorundam, ac innouationis rerum cupidorum hominum tumultibus concussam, alibi etiam penitus deletam: nolo recensere quæ commoda in respub. ex eiusmodi sanctis institutis emanent: hoc dicam saltem, quascunq; politias per doctos & litteratos uiros optime semper institutas floruisse, p̄ indoctos uero ac barbaros quaslibet optimas concidisse, ac esse uastatas: ut nulla potior à ciuitatibus laus quæri possit, quàm ea, quam uos saluberrima sanctione perpetuam ac māsuram estis adepti. Parcius ista omnia refero, ne uestras quum sim, inde ego laudē quæsiuisse mihi uidear: dicam tamē, mediocriter doctos uiros semper ab hoc instituto multos, ex urbe uestra prodixisse, ac quum quotidie mors omnibus instet,

Vno auulso non deficit alter

Aureus, & simili frondescit uirga metallo.

Eadem ratio est, cur nolim similem diligētiam uestrā circa pueros mox optimis imbuendos proferre, ac scholam triplicis linguæ doctrina intra muros uestros insignē. Relinquo etiam alia, quæ plurima in politicis ad optimas quasq; ueterū formas à uobis sancita, possem enumerare, quorū ipsi inter uos à multis iā annis, summa cōcordia aut estis autores, aut à maioribus receptorū integri custodes, quæ promere nō uererer, si pergeremus nos iuniores uere esse aliquādo, quod uos omnes auditis, ac uestri Laurentijq; Vrsalij similes, quē uirum
tanquàm

tanq̄ absolutū exemplū ueteris Romanæ eruditionis, eloquētiae, integritatis, ac præcipue bonorū morum nomino, in uestra aut respub. consulē primariū, planè isto loco, & uita lōgissima dignis. Vnū est, qđ me uel externū prolectare ad uestri amorē posset, id non tacebo, auitū illud erga rem medicā studiū, ac honorificētis, eius artis professorū apud uos locū. In qua re illud admiratione dignū, ut quū in reliquis adiacētibus urbibus uix singuli degant, apud uos semper ferè tres, aliquādo quatuor & plures, propter autoritatē & honorē artis, opibus ac quæstu mediocribus contēti, uiuere aut deligant, aut ut uiuāt, undiquaq; doctis, quicq; inuitantur, uestræ urbi adscripti, etiā si uestrates nō sint: quod quasi sanctum apud plerasq; urbes habetur, ac cauetur ne cuiq; externo cōtingat: quali fama audio apud uos iā uiuere, magna artis gloria, ac liberali fortunæ fauore Stephanum Vuildium, nostrum olim in his studijs æqualē, ac mox familiarē magistrū. Quare amplis. uiri, ac optimi conciuēs, benignum animi mei studiū probate, ac rei medicæ breuem hāc ἐπιγραφήν, eius testē apud uos esse permittite, propter cuius tutelam iam inde uobis impendentem, non solum apud me, sed quosq; medicinæ studiosos, qui ista legerint, gratiam condignam estis inituri. Valete, Basileæ, Nonis Nouembris, Anni, M. D. XXVIII.

LIBELLVS LECTORI,
 Protinus à primo conspectu quid mihi nasum
 Contrahis & rugas, qui mihi lector ades.
 Conuenit ut totū me mēbratimq; retrectes,
 Dein manibus, pedibus, cū natibus ue teras,
 Tantum indignabor, cēses quod plurima inesse,
 Propter quæ poterā displicuisse tibi:
 Emūctæ artis opus, dein docta poëmata quæras,
 His si quid defit, carpere iure potes.
 Qui medicam exhibeo fuco sine, & arte salutē,
 Irascat mihi si gratia digna perit:
 Vtilitas tua quæsitæ est, mihi nulla uoluptas,
 Quam si non potui, ferre tamen uolui.

VNIVERSAE

REI MEDICAE ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΣΕΥ
 Enumeratio, compēdio tractata,
 IANO CORNARIO Zuicca
 uienti autore.

MEDICINA est scientia, qua humani corporis incolumitas conseruatur, & deperdita restituit. Ea diuiditur in διαίτητικὴν, φαρμακευτικὴν, καὶ χειρουργικὴν.

Chirurgia omnium uetustiss. est, ac multis annis ante Troianum bellum inuenta, quanquam quo autore, aut qua occasione, non cōstet, alij casu, alij diuinatione, somnio, uaticinio, ac dæmonum inuocatione alij reperitam perhibent, sed uerisimile est mox cum ipsis hominibus incepisse. Quum enim natura quibusdā animantibus insitum sit ad quarundam rerum auxilia cōfugere: quanto magis illud rationis compos animal, hominem contra tot undiq; imminētia mala medelam mox à principio quæsiuisse putabimus? In Chirurgia uero præstantes Podalyrius ac Machaon Aesculapij filij ab Homero referuntur, uulneribus tantum ac abscessibus externis medendis insignes.

Diæteticæ uero postea inuenta, adeo apud omnes in usu fuit, ut Asclepiades quinq; res maxime cōmunium
 b auxiliorū

Medicinae
 inuentio

auxiliorum sit professus, Abstinentiam cibi, Vini, Frictionem corporis, Ambulationem, Gestationes.

Lib. 26. cap. 3 Cum unusquisq; semetipsum sibi praestare possit intelligere, eius rei autor est Plinius, hanc etiam Hippocrates sic amplexus est, ut quatuor libros de regimine uel ratione uictus in morbis acutis, ad eam describerit, Cnidiorum medicorum inscitiam in hac administranda redarguens. Ea autem mox in duas partes distributa est, quarum alteram sequentes rerum naturae cognitionem, ad uictus rationem adiecerunt: alteri in solo usu & experimentis omnia ponentes, Empiricos se uocauerunt.

Empirici

Pharmaceutice autem, quae morbis medetur, ac a permixtione medicaminum nomen habet, similiter diuidi coepit, ut alij solis experimentis confiderent, alij autem experimenta quidem non damnarunt, sed corporum, morborumq; causarum, ac rerum quae morbis medeantur, rationem, tanquam necessariam simul adprehenderunt. In hac igitur parte considerandum,

Pharmacum omne duplex esse

In simplicibus re-

Simplex, ἀπλοῦς

Compositum, σύνθετος

Electio & collectio

Locus collectionis

Temporis opportunitas

Regionis

Spicienda ueniunt. / Regionis natura
 Repositionis cura
 Exiccationis modus
 Virtutis cognitio
 Longauietas uirtutis.

De Simplicibus scripserunt, qui hodie ferè in manibus habentur,

Theophrastus	Auicenna
Aristoteles	Rasis
Dioscorides	Ioan. Mesuas.
Dioscoridis interpres.	
Galenus	Et horum coaceruator
Plinius	
Serapion	Matthæus Syluaticus
Macer	Hermolaus barbarus

Ordo Simplicium

Herbae	Fructus
Flores	Folia
Semina	Ligna
Cortices	Recepta ex animalibus
Radices	Adipes
Liquores ac succi cōdēsati	Pinguedines
Medullae	
Liquores ac succi liquidi	Excrementa

Simplicia sunt aut

b 2 Gummi

Gummi	Aruinæ
Resinæ	Mineralia
Lachrymæ	Metallica
Ossa	Lapides
Terrarum di- uerfarum species.	Gemmæ

Composita.

Vetus est componere medicinas mos, quamuis ab aliquibus medicis improbatus, Galeno quoq;. Et sanè ueteres in compositionibus $\delta\iota\alpha\ \tau\epsilon\omega\acute{\alpha}\rho\omega\mu$ non excesserunt, aut ultra sextam speciem ad summum: hodie lasciuia medicorum eò usq; procedit, ut mixta mixtis misceri uideas. Quòd si tamen rem recte quis consideret, inueniet certe simplicium simplex iuuamentum: quum autem morbi multipliciter sint compositi, adparet necesse esse & medicinā exhibere eiusmodi, quæ tam multis adfectiōibus se opponat, & uere fiat $\alpha\upsilon\tau\acute{\iota}\delta\omega\tau\omicron\upsilon$.

Quare medicinæ componantur.

Videntur autem rationes, quas propter cœptum est medicamina componere multa, esse ferè hæc,

- 1 Quòd in eodem morbo diuersæ sint affectiones.
- 2 Vt membra maxime principalia tuta sint à ui medicinæ, quæ aliàs alicui aliq; membro, ad quod adparata est, minime iniuria esset.
- 3 Necessitas succurrendi diuersis uenenis.
- 4 Vt si quis longe remoto membro uelit medicinam adhibere,

adhibere, necesse est enim ut addat quid membro familiari, quod pharmacum eò proxime deferat.

Miscentur medicinæ ob mutuam conseruationem. 5

Vt horribilis saporis per admixtionē $\epsilon\upsilon\gamma\epsilon\upsilon\sigma\omicron\tau\acute{\epsilon}\zeta\omega\mu$ fiat ablatio. Autores aut in his publice hodie recepti sunt, 6

Hippocrates	Rasis
Galenus	Mesuas
Paulus Aeginita	Auicenna
Cornelius Celsus	Hali abbas
Q. serenus poëta	Nicolaus Salernitanus.

Iuxta quorum præscripta ferè pharmacopolæ hodie sua pharmaca miscent. Neq; uero damno, si qui sunt, qui post hos in hanc rem aliquid operæ collocarunt, ut sunt aliqui qui etiam nostro tempore, & egregia pharmaca cōponunt, & mortaliū malis feliciter subueniūt.

Ordo compositorum.

Electuaria	Decoctiones
Opiata	Pilulæ
Solutiua	Suffuff & pulueres
Condita	Vngenta, & empla-
Species loch	stra, ac cerota
Syrupi & robub	Olea.

In qua re obseruandum omnem medicinam adplicari,

Vel	$\left. \begin{array}{l} \text{Intra} \\ \text{Extra} \end{array} \right\}$	Corpus	Superius
			Inferius
			Superius & Inferius.
			b ; Extra

Extra corpus adplicantur medicamina in forma.

Vngenti	Embrosches
Ceroti	Fomentationis
Emplastri	Linimenti.
Epithematis	

De Vngentis.

In ungentis consideranda sunt ingredientia, & eorū iusta permixtio.

Ingredien
tia sunt	}	Oleum	Gummi
		Butyrum	Cera
		Axungia	Species.
		Pinguedines ex animalibus	

Obseruandum in his specierum in puluerem contrita rū. 3. i. requirere ? olei uel liquorum, quanquam ea res omnis in diligētis iudicio Medici: post uero in opera nō negligentī ipsius aromatarij consistat. Adijcitur autem plerunq; modicum uini, aut aceti, ut fortior fiat penetra tio. Præstat etiam adplicari calida, loco inungendo prius leuiter cum pannis lineis fricato. Verbi gratia,

Rx.	olei Nardini	}	ana. ʒ. i
	de menta		
	Vngēti stomachalis		
	Agarici	}	ana. ʒ. i
	Calami aromatici		

Nucifmy

Fricatio cum linteolis

Nucifmyristicæ	}	ana. ʒ. i
Mastiches		
Galangæ		

Misce & fiat unguentum molle cum modica cera.

De Linimētis

Porro linimenta solent adparari aliquando ex iisdē ingredientibus, oleis scilicet & speciebus, quibus ungen ta: itemq; albumine oui ac aquis quibusdam distillatis, nisi quod forma liquidior est, ac ferè cum linteolo illini ri soleant, ea græcis ἔγχρυσσά dicuntur, Hippo. & Galenus ἔμμοτα uocant, nisi malis pessos eo nomine intelligere.

V. aph. 47
Therapeu.
metho. 13
ἔμμοτα

De Cerotis.

Cerotum nomen à cera habet, quæ κηρός Græcis dici tur, propterea quod in eius compositionem ingreditur. Vocatur autem & δρώπαξ ab iisdem, Itēq; συναπισμόρ, id est Sinapismum est sinapismum, ob ingressum sinapis.

Ingredie
tia sunt.	}	Olea	Species
		Cera	Gummi
		Resina	Sinapi.

Obseruatur autem in eorum mixtura, pondus quod in ungentis. Effingere solent etiam medici figu ram secundum membrum, cui est adplicandum: sic ad stomachum faciunt in forma scuti, ad epar in for ma epatis, ad splenem in figura splenis. Acu trans

b 4 uersim

uersim etiam transmissio consuitur, quod uulgius aromatariorum interpassare uocat, à græco ἐπιπάσσειν, ut puto, factum, nisi quis malit ad insersionem puluerū, quæ fieri solet, hanc uocem referre. Exemplum.

℞ olei citoniorum } ana. ʒ. ʒ
 de menta }
 Emplastri stomachalis ʒ. iij
 Mastiches ʒ. ij
 Chariophilorū }
 Nucis myristicæ } ana. ʒ. i
 Calami aromatici ʒ. ʒ

Fiat scutum stomachale cum puluere cinamomi conspersum, ac superducto syndone.

De emplastris.

Emplastrum.

ἔμπλαστρον ἰτεμὸν κατὰ πλάσμα, in formamētum dicere potes, quod ex multis ingredientibus ipsum rudis quædam & crassa forma cōfiat, ἐμπλαστικὰ Galenus uocauit.

Ingredientia sunt	}	Herbæ	Farinæ
		Flores	Ouorum uitelli.
		Folia	Albumē.
		Species	Fici,
		Pinguedines	Butyrum.

Obseruan

Obseruandum in emplastris, ad M. i. herbarum, debere addi ʒ. ʒ olei, uel alterius liquoris, butyri siue pinguedinis. Species item non puluerescant, sed crassius cōtundendæ sunt, ne in formam malagmatis transeant, quæ mollior emplastro est. Ebullitio autem fiat, donec ueniat ad spissitudinem, nisi malis sic cruda contusa imponere, Vt,

Malagmata

℞. Florum chamæmeli }
 Meliloti } ana M ʒ
 Aneti. }
 Radicis althææ M. i.
 Oleorū Chamæmeli }
 Meliloti } ana. ʒ. i
 Aneti }
 Liliorum alborum }

Contusa ebulliant ad spissitudinem, fiat Empla.

De Epithematibus.

Epithemata ab imponendo nomen habent: eorum usus frequenter contingit cordi & epati, ad eorum malam qualitatem permutandam. Ingredientia sunt succi, aquæ distillatæ, pulueres diuersarum specierum. Miscemus autem fermè cū libra una aquarum ʒ. ʒ. specierū, adplicatio uero est in panno lineo, aliquando etiam laneo, maxime quod uocant Scarlacum. Vt,

℞. Aquarum Endiuiaæ
 Epatici ana. ʒ. iij

c Cico

Cicoreæ ʒ ana. ʒ. iij
 Solatri ʒ
 Aceti ʒ. ʒ.
 Specierum tria sandali ʒ. 15. fiat Epithema
 Aliud.

R. Aquarum absinthij ʒ ana libram
 Eupatorii ʒ semis.
 Specierum diacynamomi ʒ 15.
 Aceti parum, misce, fiat Epithema.
 De Embrochis.

Embrocha, ἐμβροχή irrigationem sonat, quæ fit aliquando per prolutionem, aliquando distillationem, supra membrum aliquod, à uerbo βρέχω, quod rigo ac proluo significat, & ἐμ, in. Ingredientia uero sunt, confectiones magnæ uocatæ uel opiatæ.

Herbæ	Mel
Flores	Zaccharum
Species	Aquæ distillatæ.

Addunt autem ferè in decoctione ad M. ij. herbarum, libram aquæ unam, ad cõsumptionem medietatis, Vt,

R.	Mentæ	} ana. M. i
	Absinthij	
	Chamæ meli.	} ana. ʒ. ʒ.
	Labruscæ	
	Aneti	

Ebulliant in lib. aquæ ij. ad medietatis cõsumptionem,
 De fo

De Fomentis.

Fomenta ac fomētationes à fouendo dictæ, quod sua caliditate ac humiditate membra quibus adplicantur foueant ac refocillent, quod græci πυρίαι, uocant, ac ipsa fomenta πυρίαι. Fiunt autem sicut Embrochæ, seruata pro portione aquarum & herbarum in decoctione, ut uidisti.

Rz.	Althææ cū radicibus	} ana. M. ʒ
	Maluæ	
	Maïoranæ	
	Parietarïæ	
	Capillorum Veneris	
	Meliloti	
	Aneti.	
	Chamæmeli M. i.	
	Feni Græci lib. ʒ.	
	Seminis lini. ʒ. iij	

Fiat decoctio in lib. aquæ ʒ. ad cõsumptionem ferè medietatis.

Hactenus ea tractauimus pharmaca, quæ extra corpori adplicantur, iam de illis quæ intra corpus adsumuntur.

	Electuaria	Conseruæ
	Confectiones	Loch
Intra	Condita	Syrupi.
corpus	Laxatiua	Iulep.
		c 2 Opiata.

adsumuntur Opiata Decoctiones
Trochisci Pulveres
Pilulae Robur.

De Electuarijs & confectionibus.

Electuaria uulgo à medicis uocantur, quæ Græcis à lin-
gendo ac lambendo ἐκλείγματα uocantur, & ab Hippo-
crate ἐκλεκτὰ. Et quanquã in his conficiendis nihil cer-
ti queat præscribi, quum secundum ætates, morbos,
anniq; tempora, aliter atq; aliter confiant ac exhibean-
tur: tamen in confectione solida ad libram unam mel-
lis ferè poni solent ꝑ. ij. uel ij. specierum: ad librã. i. Zac-
chari, specierum ꝑ. 6. uel ꝑ. i. ad summum. Medici ordi-
nant communiter in confectione solida rotularum uel
trochiscorum ad ꝑ. i. pulueris uel specierum ꝑ. i. Zaccha-
ri, uel parum plus.

De Conditis, Conseruis ac Loch.

Formæ hæ sunt liquidæ omnes, commiscunturq; inuicẽ
aliquoties: ita tamen ut ferè ad ꝑ. ij. conseruarum adpo-
nas Zacchari ꝑ. i. quum fit conditum. Quod si ex specie-
bus componas conditum, itemq; confectionibus alijs
commiscendum est de Syrupis tantum, ut iustũ acqui-
rat corpus, ut non tam densum sit quàm sunt cõseruæ,
neq; rursus tam liquidum quàm sunt ipsa Arabis uoca-
ta Loch.

De Laxatiuis.

Cathartica Laxatiuorum quæ καθαρτικά, id est purgatiua Græci uo-
cant,

cant, confectio ac compositio, itemq; dosis, hoc est iusti
ponderis exhibitio, est secundũ ætates, sexus ac regio-
nes, insuperq; tempora anni, quæ omnia curam requi-
runt ac iudicium medici diligentis.

De Opiatis.

Opiata ab opio ingrediente ipsorum compositionem
nomen habet, & quia maxime sunt ναρκωτικά, id est stu-
pefacientia, iudicium requirunt medici accuratum. Vo-
cantur autem ἀνόδωα, id est sedantia dolorem.

De Syrupis, Iulep, ac decoctionibus.

Ad libram. i. aquarum distillatarum, uel decoctionis ali-
quarum herbarum, ponitur libra. i. uel 15. de Zaccharo
uel melle in apparando Syrupo. Scribentes obseruant
communiter duplum pondus aquarum distillatarum
ad simplicium Syruporum. In formandis Iulep ponatur
ꝑ. i. Zacchari ad lib. i. liquorum, uel paulo plus.

De Enematibus.

Ενκμα iniectionem sonat, ab ἐνίημι iniecio, apud Celsum
ex Hippocrate emplastra ἐναιμα legis, quæ cruentis ad-
huc uulneribus adponebantur: uerũ ea ἀπὸ τοῦ αἵματος,
id est à sanguine nomẽ habent. Vocatur autem & Ene-
ma de quo hic agimus, alio nomine κλυθήριον καὶ κλυθήρ,
id est lauamentum uel ablutio, à uerbo κλέζω, lauare.

Oleum oliuæ
& alia quoq;

Decoctiones aliquæ
Pisorum

c 3 Butyrũ

	Butyrum recens	Cicerum
	Seuum hircinum	Ptisanae
	Adeps renū, maxime	Zaccharū rubeum
	Anseris	Sal
	Gallarum	Laxatiuae cōfectiones
Ingrēdiētia sunt	Caponum	Cōpositio Trochisco-
	Vitelli ouorum	rum Andromachi
	Lac nouiter mulsū	Hiera picra
	Iura Gallinarū	Cassia fistula
	Caponum	Diaprunis.

Dosis laxatiuorum est ab ℥.iiij. ad ℥.s

utilitas
Enematum

Vsus uero Enematum est propter passiones renum, itēq; matricis & uesicæ, resoluūt etiā sanguinē induratum, ac calculum arenosum extrudunt, quanquam in omnibus morbis à medicis eorum usus præscribatur, nec temere, quum nulla sit medicinae forma, quæ corpus minus lædat, ut mirum sit uulgo persuasum esse, ad hanc tanquam ad sacram anchoram medicos decurrere. Verum pudor non tempestiuus sanè in hoc loco quosdam abhorreere facit, quanquam sint qui eorū usum ex satis obscœna causa cœpisse putent, quam libens relinquo.

De Trochiscis, Pilulis, ac omnibus medicamentorum formis simul.

Trochisci De Trochiscis, id est rotulis, pulueribus ac pilulis, à simili

militudine paruae pilæ dictis, quæ etiam à deuorando ac deglutiendo *καταπότια* Catapotia dicta sunt, quæ *Catapotia* dam adijcienda erant, sed tot extant medicorum libri, unde commodius ea discere possis, ut nobis satis esse uisum sit, ea tantum quasi digito indicare.

Supersunt autem adhuc formulæ aliquorum medicamentorū, quæ neq; intra corpus adsumi, neq; extra tamen adplicari omnino recte dixeris. Quales sunt formæ Nascalium, quorum appellatio à naso est, Pessari *Nasalia.* orū, quæ à forma tali longioris, qui Græcis *πρωός* di *Pessari* citur, nomen habent: *βαλάνωμ* hoc est gladium, quorum formam habent, & uulgo suppositoria appellantur. Amplius autem & Gargarismatum, ac aliquorum pomorū odoriferorum de musco, de ambra, ac *Balani* herbis aliquot odoriferis, cū camphora, quorum *Gargarismi* omnium uix aliquis certas regulas præscripserit, quomodo fieri uel formari debeant. Exemplis igitur ac præscriptis *Poma odorifera factitia* *εἰκόσι* condiscenda sunt, cuius rei copiam omnes medicorum libri adfatim suppeditant.

Porro apud Galenum & *μητρεγχύτας* inuenies, *Metrechytae.* ea instrumenta instar Clysteris fuerunt, quibus ad uterum medicandum utebantur. Apud eundem & *σύφωνα* habes, id est syringas uel fistulas, quibus *Syphones* iniici ad uesicam per uirgam medicamina solent: aliquando etiam quum exulceratio existit in uis uerinæ.

c 4 aut

Pastilli. urinæ aut ipsa uirga. Omitto autem Pastillorū, itemq̄
Collyria Collyriorum formas, quum uulgo etiam nota sint, ut
ne quis multitudinis tædio grauetur.

De humani corporis physica
cōstitutione.

*Ingenia apud
Arabes translatos uocantur & Aui-
cennam*

Cognitis ergo his quæ ad medicinam corporis huma-
ni spectant, medicamentorum uidelicet formis seu in-
strumentis ac ingenijs, ut uulgo uocant, quibusdā. Ad-
nectemus deinceps de humani corporis Physica consti-
tutione, ex quibus primum rebus compactum sit: qui-
bus deinde rebus foueri possit, ut sanum permaneat, &
siquidem contingat prædictis nō bene habentibus cor-
pus ipsum ægrotare. Tertio uidebimus, qualiter cor-
pus, & quo morbo sit affectum. Placitum autem est me-
dicis uocare ea, quæ corporis nostri constitutionem in-
grediuntur, RES NATVRALES: Quæ conseruant ut
duret, NON NATVRALES: Ea uero quæ lædunt ac
ægrotare faciunt, CONTRA NATVRAM.

De rebus Naturalibus.

Corpus itaque humanum constat per res natura-
les. VII.

1 Elementa	Aer	Ignis
2 Humores	Sanguis	Cholera rubea
3 Commixtiones	Cali. & hu.	Calid. & sicc.
4 Mēbra principalia	Cor	Epar

præpa

Præparatoria	Pulmo	Stomachus		
Deferuientia	Arteriæ	Venæ		
Virtutes	Spiritualis	Naturalis	} Propter nutri- cationem	
Operationes	Spiritualis	Naturalis		5
Spiritus	Vitalis	Naturalis		6

OMNIA

QUATVOR.

Aqua	Terra	
Phlegma	Cholera nigra	
Frig. & hu.	Frig. & sic.	
Cerebrū	Splen uel Testes	
Epar	Membra gene- rantia sperma	
Nerui	Vasa spermatica	
Animalis Naturalis		} Ad genera- tionem
Animalis Naturalis		
Animalis Animalis		

Subdiuiduntur autem quatuor humores secū-
dum quod inuicem alter cum altero magis aut minus per-
miscetur: sic ut quatuor itidem, ut istorum superiorum
omniū facias modos: quomodo diuidit̄ etiam uirtus
& operatio naturalis, sic.

QUATVOR MODI OMNIUM
humorum.

d Sanguis

Sanguinis	Purus	Cholericus
Choleræ	Vitellina	Rubea pura
Phlegmatis	Dulce	Salsum
Choleræ nigrae	Sanguinea	Acuta
Virtutis	Digestiua, sic. n.	Attractiua
naturalis	uocāt ἀλλοιοτικὴν	
Operationis	Digestio uel	Appetitus uel
naturalis	concoctio	attractio
	OMNIA	
	QUATVOR.	
	Phlegmaticus	Melancholicus
	Citrina	Prasina uel eruginosa
	Album purum	Acre & Vitreum
	Phlegmatica	Nigra pura
	Expulsiua	Retentiua
	Expulsio	Retentio.

Porro uirtus animalis in cerebro paulo aliter diuiditur.
Virtus animalis triplex est.

Discernens, & est triplex	} Imaginatio	} cuius	} Fronte			
				} Ratio	} sedes	} Medio cere.

Mouēs, quæ neruos & lacertos contrahit & laxat, à quibus omnia membra motum habent.

Sentiens, & est quintuplex	} Visus	} Auditus	} Gustus	} Odoratus	} Tactus					

Et sic

Et sic fermè totam hominis cōstitutionem breuiter ob oculos subiecimus.

DE REBUS NON NATURALIBVS.

Conseruatur corpus humanum per iustum usum rerum non naturalium, sunt aurem harum sex

Aer	1
Cibus & potus	2
Quies & motus	3
Somnus & uigilia	4
Inanitio & repletio	5
Animi affectus	6

Hæ autem omnes uariantur, ac commutationem quoq; requirunt, secundum,

Aetates	Adolescētia	Iuuentus
Anni tempora	Ver	Aestas
Figuras corporū	Carnositas	Macies
Terræ situm	Profunditas	Vicinitas montiū
Terræ qualitatem	Pinguis	Aequalis
Regiones cœli	Meridies	Oriens.

OMNIA

QUATVOR.

Senium	Senecta	
Hyems	Autumnus	
Pinguedo, squalor	σάωθεις	
Vicinitas maris	Altitudo	
Lutea	Petrosa	
Occidens	Septentrio	d 2

Hæc autem omnia referenda sunt ad res naturales, ita ut ea quæ ordine primo posita sunt, ad aërem referas: quæ secundo, ad ignem, &c. Est enim eadem in his, quæ in superioribus complexio & uirtus: sic adolescentia, carnositas, uer, itidem ut aër & sanguis, calidi & humidisignificationem habent: iuuentus uero, æstas, ac maties, ignis & cholera. Et sic deinceps.

Eodẽ modo & ordine digerere potes etiã quæ sequuntur

Ventos	{	Auster	Subsolanus
		Euroauster	Vulturnus
		Africus Auster	Eurus.
Planetar.	{	Iupiter	Sol
		Mercurius	Mars.
Signa cœlestia.	{	Gemini	Aries
		Libra	Leo
		Aquarius	Sagittarius.

OMNIA

QUATVOR.

{	Fauonius	Boreas
	Chorus	Aquilo
	Africus	Circius.
{	Venus	Saturnus
	Luna	
{	Cancer	Taurus
	Scorpio	Virgo
	Pisces	Capricornus.

Molle

Qualitates secundas	{	Molle	Aridum
		Lubricum	Subtile.
Colores	{	Rubeus	Citrinus
		Dulcis	Acutus
Sapores	{	Vinctuosus	Amarus
			Salsus.

OMNIA

QUATVOR.

{	Graue	Durum
	Crassum	Asperum.
{	Albus	Niger
		Viridis
Ponticus		Acetosus
		Stypticus
		Acerbus.

Vides planè istorum omnium ordinem, quemlibet posse ad suum superiorem, naturalium rerum scilicet, referri. Sunt enim uetorum quaterniones tres, & ut quisque hic locum occupauit, sic censendus est uirtutem in se habere eius ordinis superiorum diuisionum, ad quem est referendus. Sic quoque de tribus signorum Zodiaci quaternionibus, ac saporibus iudicabis. Quanquam autem acetosus frigiditatem & siccitatem in se habeat, tamen calefacit ac humectat quoque manifeste. In reliquis ferè conuenit.

Possis autem & metallorum genera sic distribuere, ut sint ordine, d 3 Primo,

Primo	Secundo	Tertio	Quarto.
Aurum	Chalybs	Argentum	Plumbum
Cuprum	Ferrum	Stannum	

Porrò uideſ mihî uniuerſa tractatio de iudicatione urinarum ac pulſus arteriarum, non incommode poſſe in cuiſmodi quaternionem redigi: idc̄ aliquando plus oc̄i nacti, non grauate tentabimus, ſi intellexerimus tamen iſta noſtra non penitus abiſci ac contemni, Monſtri enim ſimilia quædam ſunt, quæ ſcio à plæriſq; de his rebus eſſe tractata, ſed iam quod iſtat.

DE REBUS QUAE SVNT CONTRA Naturam à medicis uocata.

Videamus aut̄ deinceps de rebus quæ contra naturã ſunt: Sunt aut̄ naturæ humanæ contraria tria, Morbus

Cauſa morbi

Accidens morbum ſequens.

In uniuerſum omnis morbus aut eſt,

Morbcrũ gēnera tria.

Mala complexio	} Et fit in	{	Mēbris ſimilaribus
Mala cōpoſitio			Mēbris inſtrumētal.
Vniōis diſſolutio			Vtriſq;

Morbus itaq; malæ complexionis aliquãdo à ſolo eſt qualitatis uel exceſſu uel defectu, ut ſi uel calor uel frigus in corpore excellat, deficiat autem & humidũ uel ſiccum. Aliquando aut̄ & ex humoris alicuius abundantia uel defectu, cōplexio morbum cōtrahit: ſicut ſi corpus

corpus abundet, uel melancholia uel phlegmate, minus uero habeat de cholera & ſanguine, aut uice uerſa. Morbus uero qui eſt ex mala cōpoſitione, aut eſt ex

Plasmatione .i. figura

Quantitate

Numero

Situ.

} Partium corporis

Porrò uni-
onis ſolu-
tio fit ex

Apoſtemate

Dislocatione

Fractura

Vulnere

Ruptura

Conuulſione

Excoriatione.

} toto corpore

Offe

Offe

Carne

Venis

Neruis

Cute.

Amplius autem omnis morbus aut eſt,

Acutus

Chronicus.

Acuti morbi omnes calidi ſunt, & in XIII. diebus iudicantur, autor Hippocrates: iuniores medici acutos uocant, qui in XIII. terminantur: peracutos qui in VII. perperacutos, qui in III.

Chronici morbi frigidi ſunt & diuturniores.

Acuti item morbi terminantur κριστα, & aliquando in alium chronicum permutantur, ut pleuritis in arteticam, colica in paralyſim.

Hippo. 6
Epid. lib.
part. 1
aph. 7

d 4

Chro/

Chronici uero quotidiana finiuntur consumptione.

Crisis quid

Est atem κρίσις, uelox ac uehemens morbi motus ad sanitatem aut mortem. Fit autem circa morbi intensiōnem supremam, id est, ἀκμήν, uel statum.

Tempora morborum

Sunt ergo tempora morborum. III. obseruanda,

Principium
Augmentum
Acumen uel status
Declinatio.

5. prognos.
aph. 33

Quæ quidem ab Hippocrate sic distribuuntur, ut si augmentum sit in III, permutatio fiet in V II. Si augmentum in V. & VII. Crisis fiet in IX. uel XI. Si uero in X. augetur usq; diē morbus, liberatio cōtinget die XIII.

2. prognos.
60. aph

Oportet igitur, inquit idem, medicum diem principij non ignorare, & in qua hora corpus primum cœperit calere, aut rigere, & reliqua. Ex quo adparet neque alia etiam tempora esse negligenda. Nam ut paulo mox ille subnectit, hinc erunt tibi dies computandi, in quibus eruptiones abscessusue expectabis in præscripta ab illo tempora. Est autem quaternarius dierum numerus in omnibus morbis obseruandus tanquam sacer, & qui terminum uel ad salutem, uel ad mortem promittat, eodem autore.

Quaternarius numerus

3. prognos.
3. & 4. aph.

Omnis morbus est aut in uentre,

Superi

Superiore

Inferiore

Venis

Cuius Crisis fit per

Sputum

Vomitum

Fluxū sanguis nariū

Apostemata

Secessum

Hæmorrhoidas

Menstrua

Vrinam.

Fit autem & aliquando Crisis per sudorem: multi etiā morbi transpirant per insensibilem euaporationem.

DE COGNITIONE MORBI.

Omnis morbus cognoscitur aut à substantialiter in hærentibus, ut si in compositione membrorum quid abundet, aut desit, aut recto loco non situm sit.

Deinde ab operatione membri læsa

A qualitate permutata

Ab exeuntibus è corpore

A temporibus anni.

Cognoscendum autem amplius omnem morbum aut esse per essentiam, aut per colligantiam ac consensum,

Per essentiam est, si morbus per se in aliquo inest membro: per consensum uero, si ex aliquo membro in ali-

ud propter uicinitatem & colligantiam deriuatur, ut capitis affectio ex stomacho: neq; negligendum hoc est, morbum aliquem aliquando essentialem esse, aliquando uero accidentalem tantum, & comitem aliorum

Morbus per
essentiã
& consensum

e mor

Gal. lib. 14
methodi. morborum: sic febris plurimorum morborū accidens
est, & minime morbus per se: sic etiam accidūt pleriq; abscessus & tumores.

DE COGNITIONE CAUSAE MORBI.

Cognito itaq; per accidentia morbo, siquidem accidens ægroto, signum est medico, inuestiganda erit causa, quæ illi fomitem subdit. Impossibile est enim causa nō prius ablata morbum curari: ea ergo cognita adhibenda sunt imprimis uniuersalia remedia, deinde etiam peculiaris secundū exigentiam morbi, atq; adeo secundum præscriptum doctis. Galeni τὸ κατὰ φύσιν, inquit, ἀεὶ χρῆται τῶν ὁμοίων. τὸ δὲ παρὰ φύσιν, τῶν ἐναντίων. Quod uulgo dicunt contraria contrarijs curari, & similia similibus sibi præbere adiumentum: sic morbus ex repletionem, inanitionem indiget, & ediuerso: qui ex siccitate est, humectationem requirit. Sicut & qui à calore, refrigerationem, & uice uersa. Cauendum tamen est ne quid contrariorum abundantius adplicemus, maxime percussiuorum, ne principali membro uis inferatur.

Hippo. 2.
aph. 22
Repercussiuam
uitanda

Quemadmodum autem supra diximus, conseruari corpus incolume per inordinatum usum sex rerum nō naturalium: ita quoq; restitui potest, si quippiam deperditum fuerit, illorum debita adhibita administratione. Videndum est autem, ut quisq; secundum sui corporis cōstitutionem his recte utatur, uel ea natura exhibente, uel arte & industria parante, ac primū quidē uidentū est de aëre.

De

DE AERE I.

Aëris igitur qualitas maxime bona esse colligitur, ac uere temperata in uere, postea autem hyeme, deinde æstatis tempore, postremum uero in autumno. Id uero non est uniuersim intelligendum conuenire omnibus corporibus: siquidē tempus conueniēs cōplexioni ægrotæ, est ipsi contrariū. Necessè est ergo, quum iusta aëris qualitas non sit, arte paretur, id quod Plinius ait, Est & ipsis ignibus medica uis, pestilentiæ quæ solis obscuritate contrahitur, ignis suffitu multiformiter auxiliari certum est. Empedocles & Hippocrates id monstrauere diuersis locis, & addit amplius, Adeo in rebus dānatis quoq; ac iā nullis, sunt aliqua remedia, ut in carbone ecce & cinere. Emēdat itaq; aër ad caliditatem & succitatem cum igne ex ligno querno, lauri, pini, iuniperi, causa euaporationis odoriferæ, quæ ex istorum exustione eleuatur. Amplius autem id præstant suffumigationes Ladani, Thuris, Musci, Costi dulcis, Xiloaloes, Sandaracæ, Storacis, Cyperi, Iūci odorati, quem uulgo ex Græco σχοίνον squinantum uocāt, Sauiinæ, & similibus quorūdam eandē uirtutē habentiū.

Li. 36. ca. ult.

Aëris calefactio

Ad frigidū uero commutatio aëris fieri potest per conspersionem aquæ rosarū, uel aquæ puræ tantū cū aceto, uel cū flabello facto uētulo: itē per prohibitionem ignis & caloris solis. Præstat etiam locum ubi decūbit æger, à paucis, adiri: incredibiliter em̄ multitudo aërem inficit:

Infrigidatio

e 2 ster

sternere quoque locum frondibus, salicis, uitis: floribus, frigidis, ut uiclarum, rosarum: fructibusque, ut pomis citrinis, arantibus, limonibus mire competit.

Ad humidum uero correctio aeris fit per decoctiones rerum humidarum, ut sunt arborum frondes, herbae frigidae & humidae, aliaque huius ordinis finitima.

A longe aere permutantia. Neque uero praeterierim circa aeris considerationem, ea quae extrinsecus & a longe aeris permutationem faciunt, qualia sunt, strepitus, sonitus, clamores quorumcumque animalium, ut canum latratus, mugitus bouum: uel rerum, ut sonitus tintinnabulorum, percussio malleorum ad incudem, & similia. Sunt enim morbi in quibus ista omnia remouenda sunt, ut in comitiali, uertigine, apoplexia. Rursus in aliquibus necessario adhibentur, ut in lethargo & graui dormitatione, uel subeth, ac incubo.

DE CIBO ET POTU II.

Circa ciborum rationem consideratio habenda est, primum bonitatis, deinde mensurae, postremum etiam temporis & horae, quibus maxime conueniens sit corpus nutrir.

Cibus bonus. Principio igitur cibus bonus est, qui bonum gignit humorem, & est leuis, aut tenuium partium, quem Graeci λεπτομέρη uocant, sicut est panis siligineus & triticus, mundus, recens, bene fermentatus, carnes haedorum, agnorum & uitulorum paruorum lactentium. Ex auibus, pulli

pulli gallinarum, capones, phasiani, perdices, pisces petrosi, mollesque carne. Vinum uero, bonum habens odorem, & ut quaeque laudatissimum est apud Germanos ceruisia. Malus autem cibus est, qui malum gignit humorem, *Cibus malus.* & est grauis ac crassi humoris, a Graecis φαχυμερης dictus, qualis est caro porci, bouis, cerui, salita, uetusta, suffita, panis ordeaceus, secundarius, αυτόψυρος, id est cui nihil surfurum decessit, improbe coctus, pisces magni, duri, uiscosi, uina dulcia, pingua, nigra, noua, & ut quaeque improbatissimum est ceruisia.

Quod uero sed mensuram pertinet & quantitatem ciborum, tanto plus minuendum est de nutriente, *Ciborum mensura* quanto aegritudo magis est acuta: & ut morbus uicini or est statui ac crisi, tanto plus est de cibo minuendum, nisi timor sit super defectu uirtutis. Et summam augmentum morbi requirit diminutionem ampliore cibi: quanto uero morbus plus decreuit, tanto amplius corpus nutriendum est. In morbis autem chronicis & longis, amplius nutrimentum exhibendum est, ut consistere possit aeger, ac uirtus instaurari: quae omnia egregie & per longum tractauit Hippocrates primo Aphorismorum a tertio aphorismo usque ad XVIII. Postremum autem, tempus & hora adsumendi cibos *Cibi tempus.* requirunt, primum considerationem aetatum, sexus ac exercitorum. Siquidem senes facillime ferunt ieiunium uel famem, deinde uero adolescentes, minime autem

e 3 pueri

pueri & infantes, præsertim q̄ sunt alacriores. Sexus aut̄ uirilis ut calidior est natura, ita quoq̄ ampliori nutrimento indiget: deinde fortius exercitiij genus tractantes fortioris etiam crassiorisq̄ cibi, & multiplicius exhibiti indigent administratione.

Quod uero ad temporis edendi obseruationē proximè attinet, comedendum semper est appetitu prius illiciente, neque quum hic postulat, cibus differendus. Omnis enim mora illi nociua est, nisi suspectus sit esse mendosus. Quanquam qui mos est per uniuersam ferè Europam, bis in die sumendi cibum, uidetur multorum corporibus res ualde congrua esse: unde ualde noxia res fuit, iam aliquot annis, hætenus tamen, apud plerosq̄ populos ieiunij obseruatio, ac phibitio esus carniū, ouorum, ac lacticiniorum, maxime his dieb. quibus nihil magis conueniebat, quàm corpus optime nutriri, quales sunt quadraginta illi in mediū ferè Martij ac Aprilis incidentes, perpetuis ieiunijs destinati, ut tamen consuetudo obtinuerit quemq̄ uesci ac saturari semel in die: qua re nihil incommodius est, siquidē credimus ei qui scripsit, saturari in tempore abundantia, & postea famem tolerare fortem & diu, pessimū esse, & uice uersa, Auicennæ.

Vltimo ne admonendum quidem fuerat ex superioribus adeo satis cognobile, æstate cōuenire cibos minoris

Comedere bis
in die.

noris nutrimenti quàm hyeme, autūno quàm uere. Ventres enim hyeme & uere calidis. sunt natura, in his ergo temporibus, cibi plures sunt exhibēdi, autor Hipocrates. ^{1. aph. 15} Cibo insuper ac potu nimiū quocūq̄ etiam tempore expleri, ualde onerosum est stomacho, quam omnino potu quàm cibo repleti tolerabilius ac ^{2. aph. 11} minus nociuum esse, ex eodem autore didicimus.

DE QUIETE ET MOTU III.

Vidēdum autem ex ordine est, ut iusta quietis & exercitiij, uel motus ratio corpori præscribatur. Non uile enim putandum est, quod ait poëta, Quod caret alterna requie durabile non est, Hæc reparat uires, fessaq̄ membra leuat. Sanabitur enim, inquit Auicenna, per quietem, quicumq̄ calidæ & siccæ complexionis, per exercitium notabilem lapsum incurrerit. Considerandum est autem omnium primo, minime conuenire exercitium corporibus non mūdis, & abundātib. malis humoribus. Istorum enim commotione facta transitus patet ad membra ipsa, ut corpori aliquando ingens nocumentum hinc inferatur. Siquidem exercitiū quanto fortius est, tanto uberius calefacit, licet propter resolutionem, quæ sequitur calorem, infrigidet & exiccet. Variat tamen hunc exercitiij effectum genus materiei quæ exercitio subiacet: sic ars fullonum infrigidat, fabrorum uero ferrariorum calefacit & exiccet propter uim ignis.

Ouidius

3. fen. 1. can.
doc. 11. cap. 1

Ratio corporum

e 4

Secun

Ratio tempo
rum

Secundo uero loco temporum ratio habenda est. Cōueniēs est enim uerno tempore exerceri iuxta meridiē, in loco saltem temperato. In æstate uero ante meridiē, uitato meridiano æstu, maxime quū Syrius ardor, Ille sitim morbosq; ferens mortalibus ægris. Nascitur, & læuo cōtristat lumine cœlum: in hyeme autem post meridiem, loco tamen prius ignis beneficio tepefacto, ne quid noceat frigus. Amplius autem æstate subtilius, hyeme uero crassius exercitiij genus cōuenit, ut ne altero tempore corpus nimium exoluatur, altero uero ut calor ab internis membris exeratur.

10 Aenei.

Ratio quanti
tatis exercitiij

Postremum multitudinis quoq; & quantitatis exercitiij habēda ratio est: eius autem indicium est ex bonitate caloris, & ex leuitate motuū, si sunt sine exæstuatione, ac exudatione liquida & nimia. Terminus autē exercitationis ultimus omnino est lassitudo, & si permutatio fit coloris urinæ: omnis autem ista res secundum exercitiorum genera aliam atq; aliam considerationem requirit, de istis ergo deinceps agemus, ac primum quidem de fricatione.

Exercitiōnū
genera

DE FRICATIONE.

Fricationū
genera.

Genera fricationum multa sunt, & ob diuersos effectus inuenta: sic durior extendit, laxat autem mollior, magna & multa macrum reddit: aspera sanguinem adtrahit ad exteriora, lenis contra retinet in membro: admouenda igitur sunt hæc secundum corporis dispositionem,

sitionem. Laudata enim in tantum res ista fuit quondam, ut Asclepiades eam inter quinque res maxime cōmuniū auxiliōrū sit professus, autore Plinio & Celso.

Pli. li. 26. c. 3

Cel. li. 2. c. 13

Est autem & exercitiij genus gestatio, cuius etiā plura genera idem Asclepiades exhibuit, excogitato lectopensili, supra nauicularum, lecticarum, ac curruum gestationes. Sub ea autem intelligimus quoq; equitationem, quam coxendicibus utilem esse scripsit Plinius.

Gestatio

Equitatio

Porro ipsius fricationis ac exercitiij species magna est balneū, de huius ergo tribus generibus apud medicos receptis uideamus, Primum ergo eorum aëreū adpellatum est, quum quis in piscina uacua sedet, & bene cooperta, ita ut à uase in quo sunt herbæ decoctæ, per quandam canalem fumus herbarum ad piscinam deferret. Alterū igneū uocant, quū quis supra lapides calidos ignitos desidet ad prolitiendum sudorē, quod fieri solet in hydropisi, tumorib. ac inflationib. maxime pedum. Tertium aqueum est, modoq; frigidum, modo calidum adhibetur: secundum aquarum autem naturam uarijs modis corporibus prodest. Sic balneum aquæ dulcis humectat plurimum, & remollit uehementer: non dulcis uero aquæ, corpus desiccet, maxime si ex speciebus terræ mixturam quandam sit sortita: salæ enim & amaræ ac sulphurulentæ aquæ calefaciunt & desiccant, aluminosæ & gypso mistæ infrigidant, item cum exiccatione: balnei autem calidi arte parati opera-

Balneorum
species

Aëreum

Igneum

Aqueum

f tio

tio est calefacere suo aëre, & humectare sua aqua, quare uniuscuiusque ratio iuxta corpora est animaduertenda: utilitates ac commoda ex balneis prouenientia enumerantur ferè hæc, somnus, apertio pororum, resolutio humiditatum, concoctio, attractio nutrimenti ad circumferentiam: sed non conueniunt omnibus corporibus, neque morbis omnibus, neque temporibus. Rursus nocumenta balneorum sunt, laxare corpus, impedire neruos, resolvere calorem naturalem, inducere calorem naturæ contrarium, superfluitates ad membra debilia deferre, deicere appetitum comedendi, itemque coeundi, ut præstet multos prohibere omnino à balneis: & nescio an hæc gentes, quæ ab eis in totum abstinent, habeant corpora nostris longe salubriora, quemadmodum faciunt quædam ad septentrionem, ac occidentales. Illud amplius prætereundum non est, pinguibus conuenire balnea ante comestionem ac ieiunis: macilentis uero post adsumptum cibum, facta ciborum aliqua concoctione: sed de hac re plura apud Hippocratem.

Postremum, balneum aquæ frigidæ requirit ætatem, uirtutem, ac tempus, ut scilicet balneandus non sit senex, non laboret ex uomitu, fastidio, uigilijs, reumate, & tempus quidem melius est æstatis, hora diei calidiori, ita tamè ut uitetur uentus. Solemus etiam post balneum aquæ calidæ lauare frigida, propter confortationem

Ex balneo
bona

Nocumenta
balnei

Li. 3. de ratio
ne uictus
aph. 46
Balneum aquæ
frigidæ

nem caloris naturalis, qui sic ad interiora repulsus fortius se exercit ac extendit.

DE SOMNO ET VIGILIA III.

Ad simulatio quidem est aliqua somni ad quietem, uigiliæque ad motum, sed tamen non omnis quies somnus est, nec omnis uigilia motus, at non econuerso. De somni itaque primum omnium utilitate uehementer placet, quod poëtarum omnium alpha Homerus sentit, maxime si fiat post cibi & uini iustam in corpus ingestionem.

Νῶ μὲρ κούμῃσαδε τεταρπόμενοι φίλομῆτορ
σίτου ὀϊνοιο. τὸ γὰρ μένος ἐστὶ ἄλκη, id est

9. Iliad. ad fi.

Nunc dormite bono satiati corpora uino

Postque estisque cibo, hinc uires, hinc robora nobis.

Præstat enim id somnus, ut defectio spirituum per uehemens, uel utcumque consuetum exercitium facta, rursus restituatur in integrum, & corpus magis reddatur uiuax ac πνευματώδες. Siquidem somnus nihil aliud est, quam reditus spirituum ad interiora, qui rursus per uigiliam se exerunt, quod Plinius dixit, somnus est recessus animi in seipsum.

Somnus
quid sit.

Lib. 10. ca. 11.

Circa somni autem rationem considerandum est medico, quantus & quam longus, cuique corpori conueniat: longior ergo somnus conuenit illis qui perfectam concoctionem nondum fecerunt, siue istud contingat ex esu mali cibi, siue uirtutis alteratricis debilitate.

f 2 At

Mala ex somno At uero quia laxat uirtutem animalem, non conuenit ieiunis & famem tolerantibus. Repletur enim inde caput fumis ac euaporationibus eleuatis à fecibus ac superfluitatibus retentis in stomacho. *Mala ex uigilijs* Cōtra uero, uigiliæ nimix corrumpūt *εὐνεαδία* cerebri, debilitāt sensus, adurunt humores, ac causa sunt ægritudinum acutarum, aliquando phrenitidos, manix, ac melancholix, quæ species sunt delirij. In hoc ergo negotio uidentum quantū sufficiāt, Inquit enim Hippocrates. Somnus & uigilia, utrum tandem illorum modum excefferit, malum esse.

Tēpus somni Consentiant autem ferè medici, somni iustam longitudinem esse tempus septem horarum noctu, nam in die dormire nemo probauit, & mala ex hoc enumerat Auicenna ferè hæc, distillationes à capite, corruptionem coloris, aggrauationem splenis, laxitatem neruorum, desidiã ad res agendas, prostratum adpetitū, apostematū generationem, & febres, & quædam alia, ut præstet ab illo penitus alienum esse: quanquam adfuetis illud facere, non subito morem interrumpēdum esse censeam, iuxta illud Hippocratis. Ex multo tēpore cōsueti, & si fuerint deteriora, minus tamen quàm inconsueti nocere consueuerunt. Porro formam decubitus decet esse supra latus dextrum primum, deinde supra sinistrum, quo cibus primum bene ad stomachū descēdat, deinde uero supraiectione epatis cōcoctio adiuuetur.

adiuuetur: quanquam & supra uentrem dormire commodum sit concoctioni, retinetur enim sic & augetur quoq; calor innatus. At uero supinus decubitus occasio est grauissimorum morborum, apoplexiæ, paralysis, & incubi, grauis. certe & molestis. passionibus. *Supinus damnatus.* Causa uero horum est defluxus superfluitatū ad posteriora, ut non possit fieri iusta transpiratio ad nares & palatum. Infirmos autem supinos decumbere, debilitatis causa euenit musculorum. Alterum enim latus impotens fit ad alterum ferendum, dorsum uero illis fortius est: quæ ratio est quoque dormitionis apertore, propter debilitatem scilicet musculorum constringentium mandibulas, propterea scribit Hippocrates, *1. prognost. aph. 16* bonum esse ægrum inuenire iacentem in latere dextro aut sinistro, &c. penitus uidelicet supinum decubitum damnans.

DE INANITIONE ET REPLETIONE V.

Debita ordinatio inanitionis & repletionis consistit in recta consistentia, & habitudine quatuor uirtutum naturalium. Siquidem si recte habent uirtus attractiua & retentiua, nō potest esse ullo aliquo pacto nocens aliqua repletio, maxime si ciborum, de quibus supra meminimus, rectam obserues rationem: amplius si robur suum habent alteratrix & expulsiua uis, non potest fieri nociua nimia inanitio, & euacuabitur corpus suis oneribus, uel onerosis humoribus, quales maxime

Modi euacuari

xime necesse est excerni, uel qualicumque modo tandem euacuari. Quādo uero hae uirtutes laesae sunt, ita ut debita inanitio non contingat, ac iusta repletione corpus non queat nutriri, uidendum est quomodo aut nimia inanitio sistatur, aut nimia repletio uel prohibeatur, uel euacuetur. Repletionem itaque euacuabimus per uomitum, uentris fluxum, fluxum sanguinis narium, urinam, sputum, sudorem, insensibiles euaporationes, quae nobis nescientibus ex potentia naturae contingunt nunquam quiescentis: fit autem amplius per incisionem uenarum, scarificationem, appositionem uentosarum, ut uocant, uel cucurbitularum, itemque excoriationem & admotionem sanguiugarum. Quod si per ista iustam inanitionem fieri quid prohibeat, suppleat, & eorum loco succedere possunt, exercitium, labor, fricatio, balineum, ieiunium, somnus, maxime tempore famis, de quibus supra diximus. In his uero omnibus uidendum, quantum, quale, & quando conueniat, iuxta singulorum corporum rationem, ac primum quidem uideamus de uomitu.

DE VOMITV.

l. can. fen. 4.
cap. 13
Lib. de insomnijs.

Vomitum praestare iuamentum ut stomachus à materiis humoralibus euacuetur, autor est Auicenna, probatque uomitum bis fieri in mense continuis duobus diebus ex autoritate Hippocratis, nimirum ut secundus dies prioris uomitus reliquias extrudat: uerum in mul-

tis

tis adeo periculum est id facere, quorum scilicet pectora sunt stricta & angusta, ut sunt asthmatici, phthisici, empyi, & qui laborant ex peripneumonia, itemque mediocriter pingues. Quibus uero conueniat uomitus, sunt graciles, & facile uomentes, atque id conuenit facere aestate potius quam hyeme, inquit Hippocrates. Cauendum tamen est, ne eius multitudo ac frequentia surditatem inducat, & ne obsit uisui, & ne pectoris aut pulmonis uenas dirumpat: facit autem & stomachum sentinam & lacunam omnium superfluitatum, nocet insuper dentibus, & offendit antiquos dolores capitis, maxime si hi non sunt à stomacho uel membris inferioribus ad caput deriuati.

Lib. 4. aph. 5. 7. & 8.

Nocentia uomitus.

DE SOLVTIONE VENTRIS.

In omni uentris solutione, si contingit quod Hippocrates scripsit, ut scilicet qualia oportet purgari purgetur, bonum est, & minimi periculi: si uero non, malum est & periculosum. Igitur & temporis & regionis, aetatis, atque etiam aegritudinis rationem habendam admonet idem, in quibus scilicet conueniat aut non. Sub cane. n. & ante canem molestae sunt purgationes, & conuenientior quidem tempore est uomitus eodem autore: rursus hyeme praestat euacuari corpus inferius, nimirum omnibus superfluitatibus deiciendis tempore, quae aestatis & caloris uis repunt sursum: & regiones quaedam Austrina & Borealis, altera ob uehementem calorem, altera ob defissimum frigus solutionem uentris non requirunt: quum quae intermediae sunt, maxime calidae & humi-

Lib. 1. aph. 2.

Eodem loco. Tempus

4. aph. 6.

Regio.

f 4 da

Complexio da, ea ualde habeant necesse: sicut quoque complexione humida & calida nulla magis est ad solutionem uentris apta. Vnde aetas quoque iustam augmenti perfectionem quae nondum est adsequuta, ab ea prohibet. Neque uero negligenda est ratio consistentiae uirtutis, ne ex ea nimium resoluatur: interdum etiam ad *αψοθυμικη* id est defectionem animi, usque educere oportet, & hoc, si sufficiat aegrotus, propterea morbus ipse considerandus est, quam euacuationem requirat. Quocumque enim natura maxime repit, inde ducere oportet per conuenientes regiones. Iam si fieri omnino debere euacuationem censes per uentris uidelicet solutionem, lene semper digestiuum, ut uocant, seu maturatiuum praemitendum est, iuxta illud. Concocta medicari oportet, & mouere non cruda, neque in principijs, nisi sint furiosa, uel ualde tumentia, hoc est nisi morbus indutias non det, quales sunt quos idem uocat ualde acutos, ut sunt angina, synocha febris, & colica, in quibus expedit eadem die medicari, differre enim in talibus malum est. Videndum ergo primum est quum uentrem soluere uelis, ut debita illorum humorum praecedat maturatio, quos educi oportet: deinde sequatur uentris solutio: postremum uero, residuae materiae consumptio.

DE VRINAE PROVOCAZIONE SANGUINISQUE EX NARIBUS PROIECTIONE, DEQUE SUDORE AC SPUTO.

Oppi

Oppilationes quae contingunt ex repletionem & abundantia humorum circa epas, renes, & uesicam commode resoluuntur per ea quae prouocant urinam: prouocatio autem urinae amplius utilis est his, qui laborant lapide siue renum siue uesicae, siquidem ea si nullo exhibeas commixta, quae cum minutatim & frangunt & extrudunt.

Sanguinem uero ex naribus effundi magnum iuuentum praebet cerebro oppilato, itemque uirtutibus animalibus, liberat etiam a catarrho & distillationibus a capite, ac uias emunctoriorum cerebri aperit: solitus fuit etiam Galenus hunc tamquam certissimum signum perfectae *κρίσεως* & liberationis aegri prolicere.

Sudoris autem prouocatio apte fieri potest in morbis intercutaneis, ac primo quoque sensu generationis apostematum, maxime *επιδημικων*, antequam scilicet perfectam collectionem fecerint, sicut fieri potest ut sentias in peste, *σκιζεω* uel *σκληρω*, & bubonibus, quae sunt apostemata inguinum ac circa pudenda. Sputi postremum non negligenda inanitio est, siquidem per eius eiectionem pectus mundificatur: quando uero sputum aliud nihil est, quam humiditates superfluae a cerebro ad pulmonem delapsae, haec ergo si tenuiores sunt, ut non queant commode per palatum eici, inspissari possunt per uiolarum ac papauerum syrupos, ne pectus nimia sua multitudine obducant, quae res tamen &

Fluxus sanguinis ex naribus

Gal. lib. de Crisib.

Sudor

Sputum.

g

per

per aliqua alia fieri potest, ἀπὸ φλεγματισμοῦ, Græci uocant. Sed plura de sputi cōsideratione apud Hippoc. inuenies.

DE PHEBOTOMIA.

Phlebotomiæ autem ea utilitas est, ut non solum multitudinem, uerum etiam malitiam sanguinis emēdet, & ualde expedit illos ea uti, qui ægritudinib. quibuscunq; tandem facile fiunt obnoxii, atq; eos quoq; qui ægritudines iam inciderūt: uerum de ea nihil amplius dici posse contenderim, quàm quod grauis. in re medica censor Galenus scriptum reliquit, κάλλιστον ἰατρικὸν ἔργον, ὡς εἴρηται φλέβα τέμνειν, οὐ μόνον ἐν τοῖς πυρετοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν. τοῖς ἐπὶ σφίξεσι, ὅταν γὰρ ἦτοι τὰ τῆς ἡλικίας, ἢ τὰ τῆς δυνάμεως μὴ κωλύειν. κερφαῖσα γὰρ ἡ δισίοικσα τὰ σώματα ἡμῶν φύσις, ἀποθεμένη τε τὸ βαρὺ, διόνπερ τι φορτίον, ἐπικρατήσῃ τοῦ λιποῦ ἑαδίου, ὡς καὶ πέφῃ τὸ πεφθῆναι δυνάμενον, ἐκκρινεῖ τε τὸ δυνάμενον ἐκκρινεῖν, ἀναμνηθεῖσα τῶν οἰκείων ἐνεργείων, id est, Optimum itaq; ut dictum est, est uenam incidere, nō solum in synochis febribus, uerū etiam alijs omnibus putrescentibus humoribus, si sanè id neq; atas, neq; debilitas uirtutis prohibeat, exonerata enim sic ea, quæ corpora nostra gubernat, uirtute, quum uidelicet grauitatem, tanquam onus aliquod ingens deposuerit, dominabitur his quæ remanent facilius: quare & melius cōcoquet ea quæ concoqui debent, excernetq; quæ debent excerni, omnino officiorum priorum memot. Vnde adparet in omnibus febribus ac morbis ex reple

Terap. method. lib. 9. § 11

tionē aut abūdantia ac obstructione malorū humorū saluberrimam esse phlebotomiam, & hoc tamen corpore prius leuiter purgato, ex autoritate Hippocratis, ut indicat Auicēna, nili fortē solutionē facere intendas per ueratrū, tum sane phlebotomia est præmittenda.

4. reg. acut. aph. 17. et 18

Est autem phlebotomia duplex, altera diuersa ab uno latere in alterū, quæ antispasīs Hippocrati & Galeno dicitur: altera uero eiusdem lateris est, & proxime materiam euacuat, quam probat Hippocrates cū ait, ὁ δ' ὠλέων τὴν ἐγγύτατα κοιλίαν καθαίρει, αἵματος δὲ κοιλίαν διασφίξει, hoc est dolori proximum uentrem purgato, ac sanguinis uentriculum aperito: & alibi, τέμνειν χρὴ ἐν τῷ βραχίονι φλέβα τὴν ἑισω ἐφ' ὀκότερον ἀρ' ἢ ὁ δ' ὠλε τῶν μετέων κατὰ τόδε, hoc est, incidere oportet in brachio internam uenam in eo latere, quod dolore fuerit adfectum. Et sanè experimentum docet eiusmodi uenæ propinquæ dolenti loco incisionem esse ualde salutarem in principijs abscessuum ἐπιδημικῶν, σκιρτήσων καὶ βυβόωνων.

Lib. 1. fen. 4. cap. 4. 6. Epi. part. 6. aph. 5

4. regim. acut. aph. 68

De multitudine autem extrahendi sanguinem, conuenit ut quanto melior exit, eo citius restringatur, quo uero peior exierit, eo longius ac diutius fluere sinas. In aliquibus ad animi defectum & λαποφυχίαν usque extrahendum est, ut in febribus synochis, quæ ex sola obstructione fiunt, & in ea quæ ex putredine est, synochis. Amplius autē & in apoplexia sanguinea, itemq; angina, alijsque apostematibus magnis & fortibus

Multitudo emissionis sanguinis

g 2 doloribus

doloribus, animaduersione tamen habita super uirtute, quæ si non satis respondeat, tutius est primum modica, & quanta satis uisa fuerit, detractioe facta rursus incisionem iterare.

DE VENTOSIS SEU CUCURBITIS.

scarificatio.

Ventosæ seu cucurbitulæ, quas Græci σκιάς uocant, corpus quoque exinaniunt, sine scarificatione quidem flatus, & uentositates, si cum flamma copiosa admoueantur, cum scarificatione autem amplius humores ipsos, & sanè ad omnes effectus sunt fortiores cum scarificatione. At uero ut magis ex profundo cupis attrahere, ita fortius ac profundius est scalpellum impingendum. Faciunt autem ad diuersionem quoque appositæ sine scarificatione, maxime fluxus mensium, si ad mamas adponas, & sanguinis narium, si ad præcordia defigas: quâquam & in alijs quibusuis sanguinis fluxibus Galenus earum usum adprobet, ut ad contrarium reuulsio fiat. Quinetiam menses euocari per earum ad pubem adpositionem tradit, ac in occipitio defixas, oculorum fluxiones auertere.

Hippo. li. 5
aph. 51Li. 13. meth.
Therap.

sanguisuga.

Eundem autem inanitionis usum præbent hyrudines & sanguisugæ, sed tamen ex longinquo magis, ac fortior per eas fit attractio, quæ per cucurbitas: cauendum tamè est ne uenenosas adponamus, quales sunt, capita habentes magna, nigra, uirides, obscuræ & colore antimoni.

Atque

Atque hi ferè sunt modi inanitionum & euacuatio num, quanquam de quo deinceps uidebimus, coitus quoque uehemens inanitionis species existit, de eo ergo dicendum.

DE COITV.

Coitus sanè naturalis. totius naturæ opus, plurima habet in se iuuamenta & commoda, sicut contra multorum malorum autor est his qui eo nimium utuntur: eius igitur rectus & moderatus usus, primùm id præstat, ut corpus superfluo isto seminis humore exoneretur, quo uirtus naturalis uegetior fiat ad exercendum uires suas, maxime in corporibus, fortibus, iuuenibus, ac ad coitum aduetis. Leuat deinde etiam autore Hippocrate morbos à phlegmate & pituita obortos, καὶ κατάξουε εἰς τὰς εἴνας τιμοχάρεϊ ἀφροδισιάσαντι, idem inquit, ἐξήγαυθη. Placet autem Cornelij Celsi uerba adscribere. Coitus, inquit, neque nimis pertimescendus est, neque nimis concupiscendus, rarus corpus excitat, frequens soluit: idè interdiu peior est, noctu tutior, ita tamè si neque illum cibus, neque hunc cum uigilia labor statim sequitur: adicit amplius, hyeme Venus nõ æque pernitiõsa est, uere tutissima, nec æstate nec autumno utilis, tolerabilior tamen autumno: æstate uero si fieri potest, in totum abstinendum est. Nocet autem præcipue oculis, quorum naturam aqueam exiccat, cerebrum quoque arefacit, siquidem seminis plurimam partem inde proflu

Coitus
commodaEpidem. li. 6
par. 5
aph. 25
Epidem. li. 5
ac 7Coitus
nocumenta

g 3 ere

Libro de aere
& aqua

ere autor est Hippocrat. Obest etiã pectori, pulmone, stomacho & hepate, generat melancholiã, senectutemq; ac mortem adcelerat, ut non temere Hippocrates esse coitum, leuem morbum comitalem dixerit, & Pythagoras eo tamẽ utendũ esse respõderit, quũ quis se ipso infirmior fieri uelit. Vnde sanẽ magno mortaliũ bono, olim adagio uulgato etiã iactatum est, tria saluberrima esse, ἡσυχία ἀκοσίη, πόνωρ ἀοκνίη, ἢ σέξματος τῆς οὐδίας σωτήρησις, id est, Vesci citra saturitatem, non resurgence laborem, & naturæ semen conseruare.

DE ANIMAE ACCIDENTIBVS SIVE
affectibus. VI.

Vltimo tandem loco ponuntur inter res non naturales, à medicis uocata animæ accidentia, Græci πάθη, id est, adfectiones uocant, quibus quoq; aliquãdo corpora nostra aut suauiter adficiuntur, aut læduntur moleste, adeo ut ex illorum subito impetu corpora consternata repẽte animam exhalasse historijs traditum sit, qualia sunt gaudium, quo subito allato expirasse duas mulieres tradidit Valerius. Deinde ira, cuius quanta uis sit, uel inde palàm fit, quod quosdã ira cõcitatos, quasi attonitos, ac extra se positos uidemus, inde sunt aliquando grauis morbi, apoplexia, paralytis, spasmus, articularũ maxime ac totius corporis tremor. Neq; uero partium mali ex terrore aliquo uel timore corporibus accidit, siquidẽ syncopen ac comitalem morbũ aliquibus accidisse

Gaudium
Ira

Terror
Timor

accidisse compertũ habemus: sicut cõtra in quibusdam insanix generib. perterreri ac expauescere prodest. Mœstitia uero ac animi angor, non modicam uim corporibus faciunt, cogitationesq; præsertim grauiore, inducunt enim inquietudinem ac uigilias, unde sensuum læsio est, & totius corporis robur imminuitur. Quare moderatus habitus ad eiusmodi omnes animi adfectiones corpori ualde salutaris est: uerum de his hæcenus, iam inde ad morbos transeamus.

Tristitia

Cogitationes
grauis

DE MORBIS HUMANI CORPORIS
in medicorũ libris uulgatis ac descriptis.

Habita iam rerum naturalium, nõ naturalium, ac earum quæ præter naturam sunt cognitione, uidebimus deinceps de morborum generibus, ut in eorum ordinatam digestionem, postea amplius herbarum, ac simplicium medicinarum uirtutes ac effectus debito modo queant ordinari, qua in reputatione, ut Plinij uerbis utar, misereri sortis humanæ subit, & præterfortuita casusq; & nomina, quæ omnis hora excogitat, ad millia morborum singulis mortalibus timenda. Qui grauissimi sunt ex his discernere, stultitia prope uidebiti potest, cum suus cuiq; ad præsens quisque atrocissimus uideatur, hæc ille. Verum nos in ista re nudam cognitionem, quæ sane per nomen ipsum contingere potest, adponemus: ut leuis saltem aliqua cognitio tot malorum nobis contingat. Nam in uniuersum singulos

Lib. 25. cap. 3

singulos morbos uel nosse, uel numerare posse, re adeo difficilem putauit Satyricus poeta ut exclamarit, Circumsilit agmine facto.

Morborum omne genus, quorum si nomina quaeras Promptius expediā quot amauerit Hippia moechos,

Prouerbiali nimirum schemate indicās infinitam, tot malorum multitudinem. Pergemus itaq; nos ordine litterario, non integre tamē seruato, quum commode id fieri non possit, aliquot eorum nominare, quos saltem Græci & Latini medici cognitione aliqua sunt adsequuti, ac in libris suis expresserūt, ac primum quidem ponemus apostemata,

Apostemata latini uocāt abscessus, & sunt collectiones ulcerosæ, eorū quatuor genera iuxta quatuor humores medici fecerunt.

1 φλεγμοναί inflationes, uel inflammationes cum tensione ex sanguine abscessus sunt.

2 3. prog. 20. et 5. aph. 43. ερυσίπελας abscessus ex bile flaua, in quacuncq; corporis parte cōtingat, nam & in matrice, & in ceruice τὸ ερυσίπελας Hippocrates habet, ac in plerisque alijs locis, uerterunt etiam latine Erysipelas quidam, quanquam Caluus, pustula rubra ferē adiicit, tāquam sit ερυσίπελας idem quod ερυθρόπελας, quā uocem adnotauit in morborū nominib. Iulius Pollux, significare pustulā rubrā cum dolore ac inflammatione, aliquando etiam cum uescicis paruis obortam: quidam etiam ignem sacrum uerterunt,

uerterunt, quum tamen manifeste ignem sacrum distinguat ab Erysipelate Auicenna & Celsus: putauit aliquando legendum ερυσίπελας uel ερυσίπεδών, ut sit quasi ualde putrescens, ab ερυσί, particula intensiua, & σήπω putresco. Galenus certe exulceratum Erysipelas, eiusdem generis cum herpete esthiomeno esse dicit, ut nō temere ignis sacer Erysipelas exulceratum esse credat.

κυσμαί ex phlegmate abscessus sunt, ac quasi inundationes seu æstus dicti, ut quidam latine undimias ex Græco uerterit, uocat autem eos ipsos Galenus διδήματα, œdemata, tumores laxos citra dolorem.

σκιρροί καὶ σκληροί, abscessus & tumores duri ex crassiss. humore melancholico, tactum uix sentientes: solent autem aliquando phlegmonæ in eiusmodi durities transire, atq; aliquando non recte curatæ, quasi lapidescere. Porro Galenus ex istorum abscessuum permixtione plures species facit, sicut Erysipelas phlegmonosum, uel phlemonen Erysipelatosam, si cum cholera sanguis magis in apostemate permisceatur: Erysipelas Oedematosum, si cū cholera phlegma: Erysipelas scirrhum, si utriusq; cholerae permixtio in abscessu contingat, consule ergo autorem.

Achor ἄχωρ, capitis ulcus, squamas instar furfurum habens.

Ακροχορδών, uerruca, earum aliquot species sunt, thymium, à colore floris thymi; μυρμηκία à formica nomē habet,

κλαυς habet, altius hæret, ac summæ cuti ferè æqualis est, clauus à similitudine clauis: hos uulgo porros nominant, Germanis huneraugen.

Αἰμορραγία, profusio sanguinis undecūq; fluat.

Αἰμορροίς, hæmorrhoids, fluxus sanguinis ex capitibus uenarum in ambitu ani, non temere restringendus, quum natura superfuitates suas isthac expellat.

Ἄγιλωψ, oculi uitium, & circa angulum lachrymalem, ut uocant, fistula.

Ἄλφοι, Alphi, rosiones sunt cutis, macula alba, impetigo, uutiligo, & *λευκή*, eiusdem ferè generis existunt.

Ἀμβλυωπία hebetudo & obtusitas uisus.

Ἀνάγκη, faucium morbus ac tumor, eius species quatuor facit Hippocrates: Celsus uero tres tantum singulisq; sua nomina tribuit, *σώαγκη* primam nominans, ὡς *σώαγκη* alteram, tertiam *πρῶτασώαγκη*, aliqui *συνάγκη* & *κωάγκη*, anginae species faciunt, alteriusq; nomen à sue, alterius à cane ducunt, quod apud peritos medicos non uideo receptum.

Ἀνεύρισμα, impotentia neruorum, cum ob alias causas tum ob male curatum uulnus accidens, quod carne impletum non est.

Ἀνορεξία, deiectus adpetitus comedendi, *Ἀποσιτική* Hippocrates uocat,

Ἀλωπεκία, alopecia, casus capillorum, à uulpe nomen habens, qui eo item morbo laborat.

Ἀθήρωμα

Ἀθήρωματα atheromata, tubercula capitis atq; colli, quod *ἰσθῆρωμα*, id est spicarum quædam similia in se concludant, Celsus tenuem pulticulam *ἰσθῆρωμα* nomine intelligit.

Ἀγκυλόγλωσσοι ancyloglossi, quibus linguæ inferior membrana ligata est, quapropter male pronunciant, cur uilingues dicere possis.

Ἀφθαί, in labris scissuræ ac exulcerationes puris ac nuper genitis plurimum incidentes, autor Hip.

Ἀποπληξία, stupor attonitus latine dicitur, iteq; syderatio ex Græco *ἄστροβολισμός*, Hip. *σφακελισμός* nominare uideat, *ἰσθῆρωμα*, inquit, *σφακελισμός* ἐγκέφαλος, i. quibuscūq; cerebrum carie corruptum est, *σφακελισμός* enim carie & ex apostemate uel uulnere putredinem uocat Gal.

Ἄστροβος, tres eius sunt species, *ἰσθῆρωμα* subtercus, *τυμωανίτης* uetosa uel sicca, *ἰσθῆρωμα* ab utre, id est, aquosa.

Ἀρκατός morbus regius, à similitudine arcus cœlestis

Ἄρθριτις, articularum morbus, uulgo arthetica uocatur, genus est ad omnes morbos neruorum, species autem sunt *σπασμὸς* spasmus, quum tēsis fit in uno aliquo membro, ut in manu, & uocatur *χερσάγρα*: uel in pede, & est *ποδάγρα*: uel in uertebis & coxendicibus, & uocatur *ἰσχιά*. Quod si morbus latus integrum occupet, *παραλύσις* dicitur, uersa autem corporis plaga *ἰσθῆρωμα* est: eius item species sunt *πρότονος*, *ἐπίτονος*, *τέτανος* secundum locum membrorum distensorum ac tortorum adpellata. Sicut etiam *ἰσθῆρωμα* ἰσθῆρωμα eadem ratione. h 2

Atheres
Atheræ

Li. 3. aph. 27

7. aph. 50

Li. 4. σ 6
meth. σ de
locis aff. 2.

cap. 2

Spasmus
Chiragra
Podagra
Ischias
Paralysis
Apoplexia

Asthma, ἄσθμα, anhelitus & ducendi spiritum difficultas.

Ατοκία, sterilitas.

Ατροφία, quum corpus ex cibis adsumptis non nutritur tamen.

Aurium morbi maxime noti, ὠταλγία, dolor, aliquando ex ulcere uel apostemate, aliquando ab extrinseca re, quem sequitur βαρυκοία, id est grauitas auditus.

Accidunt autem & sonitus ac tinnitus auribus, itemque sordes & repurgamenta cerebri, quæ auditum quoque grauiorem reddunt, Græci uocant κυψελίδας.

Bilis atra, μελαγχολία, species delirij est, quæ ex eius humoris abundantia solet origi.

Βράγχος defluxus à capite ad βρόγχιον, id est τραχῆαμ ἀρτηρίαν, hoc est asperam arteriam, & deinde ad pulmonem, latini raucedinem uocant, aliàs βράγχια sunt, quibus pisces natant pinnulæ.

βρογχοκήλη, tumor gutturis.

βυβών bubo, abscessus circa pudenda, quæ & ipsa bubones Græcis dicuntur.

βυβωνοκήλη, inguinis ramex seu uarix.

βυλιμός, fames uaccina dicitur, quum membrorum magna fit inanitio, cum stomachi tamē fastidio & ἀνορεξία. βύ, extensiuua particula est, licet aliqui bouem per eam intelligant.

Caninus adpetitus est, quum quis cibum præter modum

dum adsumit, ac uentriculi ore deuoratorum pondus suscipere non potente, paulopost euomit ac deijcit, cuiusmodi adfectus in mulieribus secundo ac tertio à conceptu mense contingere uidemus, quæ aut canum more, aut nullum, aut plane pessimum adfectat cibum: morbus is autē κίττα, id est pica latinis dicitur, & malacia.

Calculus, uel calculosus adfectus, λιθίασις, grauis, ac acutis. est, qui in uis uirinæ nascitur, deinde qui in uesica ac rhenibus.

κωλική, colica, dolor est ex uentositatibus retentis cum nausea, in intestinis inferioribus ac crassioribus, utpote colo, monoculo uel cæco, ac recto seu longo.

κοιλιακή, cœliaci, uocantur qui aluum induratum habent, quæ nihil reddit, ac ne spiritum quidem transmittit.

Cardiaca passio, καρδιακή, cordis tremor, uel potius oris stomachi dolor & punctura, quod καρδιάρ tum ab Hippocrate, tum à uetustioribus omnibus nominari scribit Galenus, propterea quod per consensum utrunque membrum uicissim adficiatur: uocatur autem ab Hippocrate idem affectus καρδιωγμός.

Carbunculus, ἄνθραξ, tumor ex humore melancholico, crasso & feruente natus, aliquando cum pustula, aliquando cum pluribus instar milij uesicis, cum magna inflammatione & rubedine, nigredine permixta, unde ei nomen. Eius generis sunt & formicæ miliares dictæ Auicennæ.

h ; Cancer

Gal. 5. 6
loc. affect.

Pica

Malacia

Tria intestina inferiora.

καρδία,
os stomachi
Li. 5. de loc
affect. 6. de
sani. tuen.
4. aph. 17

Formica
miliaris.

Carcinoma Cancer, καρκίνος, Græcis à similitudine ad animam
tem dictus, morbus est ex humore melancholico cum
duricie & inflammatione, idem & καρκίνωμα, id est, car-
cinoma adpellatur.

κατάρροος, Catarrhus, defluxus à capite ad fauces.

κορύζα, defluxus ad nares, latinis grauedo dictus.

καχεξία, Cachexia, malus corporis habitus, inducens
in quibusdam ictericiam, in alijs hydropisim, in qui-
busdam etiam pthisim.

κεφαλαία, capitis dolor cū horrore, uomitu, ac mē-
tis alienatiōe, aliquādo inualescēs, maxime pestifer.

κεφαλαλγία, dolor capitis, sed debilior quā in cephalæa.

καρυβαρία, grauitas capitis est, ex multa repletione
5. aph. 19 maxime Austro flante accidens, apud Hippocratem.

Chironeum ulcus, species est canceris, quod Chiro-
ne medico indigeat, dictum.

κισσός, καὶ κριζός, καὶ κισσοκήλη, uarix, seu ramex & ue-
narum scroti, atque etiam circa suram tumor.

Cholera, Græcis χολέρα adfectus est quo flaua bi-
lis & supra per uomitum, ac infra per secessum erūpit.

Epilepsia Comitialis morbus, conuulsio totius corporis est,
ex temporum quibusdam interuallis accidens, Græci
ἐπιληψίαν uocant, à mentis ac sensuum oblæssione: uoca-
tur autem & ἰερὴ νόσος, id est, morbus sacer, maior, her-
culeus, lunaticus, παιδικός, id est, infantilis seu puerorū
morbus, quod illis peculiaris sit usque quo ad puberta-

tem

tem accedant, autore Hippocrate: dicitur autem & di- 4. aph. 30
uiniatio, quod uideantur quasi numinis uim pati, qui
eo adficiuntur.

κονδυλώματα, Condylomata tumores ac nodi, cir-
ca supremos digitos frequentius accidētes.

Dentium dolor ὀδάλγαια, καὶ ὀδονταλγία, ab Hip- 3. aph. 27
pocrate ὄυλωμ ὀδαξυσμός dicitur, unde factū puto, quod
sensum dentibus quidā ademerunt, atque dolorem eū
in gingiuis ac neruis esse iudicarunt, siquidem ὄυλα car-
nes extrinsecus dentes circumdantes, ac ἔνουλα carnes
quæ intrinsecus dentes circumdant, esse scribit Pollux:
quāquam ὄυλωμ ὀδαξυσμός scio gingiuarum pruritus
ab alijs interpretari, sed hi tamen sine dentium dolo-
re non contingunt. Est & hæmodia dētium, id est, stu-
por, ab acidis & austeris cibis caussatus.

Hæmodia

Δύσπνοια, difficultas spirandi.

Δυσουρία, difficultas emittendi urinam.

Διαβήτης, diabetes, urinæ profluuium, ac impoten-
tia eam retinendi, quippe quum id quod potatum est,
sic crudum ac nihil à qualitate sua immutatum reddi-
tur, uocatur & δίψακος Græcis, à bibendi cupiditate
qua adficiuntur, qui huic malo sunt obnoxij.

δίψακος

Ελεφαντίασις, morbus ex humore melancholico, quo
corpus multis maculis squamisque induratum defor-
matur, ad modum cutis elephantis, species autem le-
præ est.

h 4

ε'μ'

tiua, peccat in quanto, id est, sanguinis multitudine & obstructione absq; putredine, cui missione sanguinis, ne in putredinis febrem incidat, optime posse subueniri docet Galenus.

Lib. 9. meth.

Altera species febris sanguineæ est *συνωχός* synochus, id est continua, conclusa, ex putrefactione sanguinis, eius species tres sunt.

1 *ἑπακμασικός*, epacmastica, quæ quotidie augetur.

2 *ἰσχυρῶς ακμασικός* acmastica, quæ æqualiter adfligit, unde & Græcis *ἰσότητος* dicta.

3 *παρακμασικός*, paracmastica, quæ quotidie decrescit.

Febres
cholericæ

Febris ex cholera uocatur tertiana, *τριταῖος*, quæ intermissio uno die adfligit infirmum. Eius species tres sunt.

1 *περιδική* periodica, interpellata, & est ex cholera extra uenas putrescente, quæ de tertio in tertium diem manifeste adfligit, & est duplex,

Pura, fit ex cholera pura, extra uenas putrescente.

Non pura, fit ex cholera non pura, extra uenas putrescente.

2 Altera species tertianæ est *συνεχής*, id est, continua, & est à cholera intra uenas existente, quæ continuo adfligit infirmum, quanquam de tertio in tertium diem maior percipiatur excessus.

3 Tertia species tertianæ est *καύσων*, caufon, id est ardēs uel adurens, & est ex cholera intra uenas cordi propin-
quas

quas existente, quæ similiter continuo adfligit.

Febris ex phlegmate uocatur *ἀμφημέριος*, id est quotidiana, eius item species tres sunt,

Febres ex
pituita

1 *περιδική*, interpellata, fit ex phlegmate extra uenas putrescente, quæ adfligit omni die, falsa tamen per sex horas quiete.

2 Quotidiana continua est, à phlegmate intra uenas putrescente proueniens, quæ cōtinue infirmū adfligit.

3 Tertia species est epialus *ἠπιάλος*, ἀπὸ τοῦ ἠπίως ἀλεαίνου, ab eo quod leniter adfligit, quæ fit à phlegmate uitreo uocato, profunda aliqua corporis parte putrescente, quapropter exterius calet corpus, interius uero friget, cuius paroxysmus est omni die. Sunt autem supra illas species quinque aliæ relatæ ab Auicenna.

Epialus.

4 Liparia, à phlegmate crudo causata, quæ omni quidem die paroxysmum facit, sed exteriorum partiū ad est frigiditas, ac interiorum calor, ut sit epialo planè contraria.

5 Deinde altera species, quæ & extrinsecus & intrinsecus, & calefacit & infrigidat corpus, duplici materia phlegmatica, altera interius, altera exterius ad putrefactionem commota, quæ etiam quotidie adfligit.

6 Diurna à phleg. extra uenas in die putrescente fit.

7 Nocturna, qñ phlegma noctu putrescit & adfligit.

8 Syncopalis, à phleg. fit infecto & uenenofo, unde inter *ἐπιδημικάς* & pestilētiales febres recte cōnumerat.

i 2 Febris

Febres ex
bili atra

Febris, quæ ex melancholiæ putrefactione contin-
git, quartana, id est, τεταρταίος appellatur, est autem
duplex,

1 Quartana continua, est à melancholia intra uenas
putrefacta, quæ sine interpellatione infestat, quanquã
de quarto in quartum diem manifestius adfligat.

2 Quartana interpellata, est à melancholia extra ue-
nas putrescente, quæ quoq; quarto die infirmum mo-
lestat.

Febres
compositæ

Componi autem febres multipliciter constat, fa-
mosissima tamen omnium species est ημιτριταίος, semi-
tertiana uocata: siquidẽ in hemitritæo una semper est
febris tertiana, species autem eius tres sunt,

1 Maior fit, melancholia intra uenas, cholera extra
putrescentibus.

2 Minor est, quum phlegma intra uenas, extra uero
cholera putrefit, & hic quidẽ uerus hemitritæus à me-
dicis adpellatur.

3 Medius fit ediuerso, cholera intra, phlegmate ex-
tra uenas putrescente.

4 Est autem & maiori hemitritæo ediuerso quarta
species opposita, quæ nomen apud medicos nondum
inuenit.

Febris pesti-
lentialis
Febris
hectice

Febris postremum est επιδημική, pestilentialis, cu-
ius generatio ab omnibus prouenire potest humorib.

Febris autẽ hectices supra prædictas quatuor spe-
cies

cies, quædam nominatur hectica senectutis, quæ est
consumptio totius corporis cum caloris naturalis su-
perincensione, quare curatione nõ est tentanda, nam
& si calor etiam extingatur, tamẽ siccitas relicta instar
senectutis hominẽ consumit, ea autem εκτική μαρασμός
δης, Græcis uocatur.

εκτική
μαρασμός
δης

Porro febres typicæ uocantur, quæ certis periodis
ac accessionibus adfligunt, ut sunt tertiana, quartana,
quotidiana: quæ uero incertis periodis accedunt, uagæ,
planetæ, ac nothæ, itemq; erroneæ dicuntur: Hippocra-
tes quartanas ex his prælagiri scribit.

Febres
typicæ
3. prognos.
aph. 28

Fistulæ, ulcera profunda & oblonga, ab instrumen-
ti similitudine dicta, apud Græcos etiam σφίγγες.

Furunculus, tuberculum acutum cum inflammati-
one & dolore, Græcis δοθιή dicitur.

δοθιῦνες

Fluxus uentris quatuor species sunt,
διάρροια, profluuium uentris.

Διεντερία, lienteria, id est leuitas & lubricitas intesti-
norum, quæ continere nihil possunt, quodq; adsum-
ptum est protinus reddunt.

Δυσεντερία, tormina intestinorũ, proueniunt à mor-
daci aliquo humore, cum dolore ac exulceratione, ac
cruoris aliquando cum stercore egestione.

τηνεσμός, uulgo tenasmus uocatur, est uoluntas e-
gerendi citra effectum.

Gangræna γάγγραινα, cancri species serpens est, quo
i 3 membra

membra ipsa exulcerata atq; ea etiam quæ nō sunt exulcerata, emoriuntur, ac sensum amittunt.

γάγγλια, ganglia, tubercula maxime in capite & collo enascentia.

γλάυκωμα, glaucoma, uitium oculorum ex humoris crystallini oblæsione.

Gonorrhœa, γονόρροια, feminis excretio inuoluntaria est, pene non extēso, quod uitium ex uasorum spermatis debilitate prouenit.

ἰχώρ, Ichor, puris species est tenuior, ac ferè mediū quiddam inter saniem perfectam ac sanguinem, quale Germani seyger uocant, Hippocrates certe αἵματος τοῦ ἰχωροειδούς ἐν τοῖσι πύωδαισι, animaduersionē fieri debere scribit. Porro apud Homerum ἰχώρ sanguinem à Venere sauciata profluentē significat, sed tamen non eiusmodi, qualis solet ab hominibus profundi.

ἰκτερίκια, Ictericia, latinis arquatus, & morbus regius, ex obstructione epatis, & debilitate splenis obortus, nomen ipsum ab ἰκτερῶ auicula habet, quam quidam miluium interpretantur, dictumq; inde morbum, quod flaua bile oculi suffusi miluinis similes fiant: alij galbulam uel galgulum, ut Plinius, per ἰκτεροῦ intelligunt. Est aut & Ictericæ species altera, quā nigram uocant, morbus is populis septentrionalibus ualde notus est, propter malos cibos, ut puto, & frigus ingēs, corporis & maxime faciei colorem in nigrorem commutās.

adeo

Lib. 6. epid.
partic. 2
aph. 23

Ictericia
nigra

adeo uehementer corpus adficiens, ut non solum dentes labefactati excidant, uerum membra solida à corpore uelut emortua procidant, ac quibusdā præsecent.

Ignis sacer, p̄sicus, pruna, inflāmatioes sunt cholericæ.

Ileos εἰλεός, uoluulus latine dicitur, uulgus medicorum Iliacam adfectionem seu passionem uocat, est autem in intestinis superioribus & tenuioribus duodeno, ieiuno, ileo, in qua cum nausea, uomitus & eiectio stercoris per os sequitur, uocatur autem & χορδαίος, quod ad chordæ similitudinem in ea affectione uideantur ipsa intestina cōuolui.

Intertrigo scabiei species, longius ac profundius ad membra proserpens.

ἰσχυαδικοί, sunt q; ex uertebis ac coxendicib. laborāt.

Lichenes, Græcis λεχῆνες, impetiginis seu mētagræ species ex morbis melancholicis oborta, fit autem cutis asperitas squamosa, quæ aliquando transit in lepram, author est Hippocrates, utrunq; malum si sit recens & in iuuenibus carnosiscq; corporibus, facile posse tolli.

Verum λευκή leucen, non multum dissimilem morbum, ex ualde læthalibus morbis idem prouenire dicit, tabe uidelicet & phthisi. Eiusdē sceditatis morbus est quem leontiasin uocant à leone.

Lethargus ληθαργός, morbus ab obliuione omniū rerum dictus, accidit cum mentis ipsius alienatione, ac dormiendi inexpugnabili necessitate.

i 4

Lentigo

Leontiasis.

Lepra
Li. predict. 2

Leuce

Lenticulae Lentigo faciei maculas, à similitudine lentis significat, Celsus lenticulas uocat, quæ Græcis φακοὶ dicuntur, quanquā φακοὺς lenticulis rubicundiores ac inæquales esse adiiciat: eius autē generis sunt & quæ Græcis ἑφελίδες appellantur, eo quod ἐκ τοῦ ἡλίου, id est, à sole exurente causentur.

Lunatici, qui laborant morbo comitiali: solet autē hic peculiaris esse his qui interlunio nascuntur.

ἑφελίδες Lumbrici à lubricitate dicti ἑλμινθες ac ἀσκαρίδες Græcis, uermes sunt, qui nascuntur in aluo ac intestinis, ex tota quæ substantia nihil cum corpore commune habent, sed omnia præter naturam, aliqui longiores, aliqui magis lati.

Hippo. 3 aph. 28 Matricis morbi sunt suffocatio, præcipitatio: fiunt etiam in ea ἑξανθήματα, σκληρώματα, ἑρυσίπελας, plagæ & *μήτρα* cancri, uocatur autem matrix Græcis μήτρα, quāquam Aristoteles per hanc uocem os ac ceruicē uteri uel uulvæ intelligit, uocat quæ quam nos cum uulgo matricem diximus, ὑσέρια καὶ δελφύς, quæ locos ac uterum uertit Theodorus.

ὑσέρια δελφύς Neque dubium est ex ὑσέρια hystera, adpellationem factam secundæ ac secundinæ, quanquam non uterum uel matricem, sed pelliculā in qua obuoluitur fœtus in utero, his nominibus medici intelligant: neque accipiendū etiā aliud apud Hippoc. puto, ubi sternutatoria ad ὑσέρια ἐκπύσεως adponi debere præscribit, uulgus medico

medicorū & muliercularū secundum uocant partum. *Secundæ.*
Menstrua & ultra tempus retenta & nimium profusa *Secundinæ.*
in mulieribus item morbos generant, autor Hippocrates, Græci μῆνες καὶ καταμήνια uocant, & ῥόον γυναικῶν, id est, fluxum muliebrem, Dioscorides ἑμμηνια.

Morbus Gallicus. Métagra olim, qui hodie morbus Gallicus ac Neapolitanus dicitur, solet enim primum adparere circummentum, atque etiam uirgam in uiris, quæ menta & métula latinis dicitur. Nec multum diuersus morbus est, quem μορφαῖα, à formæ deturpatione uocant.

Marisca, item quæ ficus, ulcus podicis est, ex nimia attritione generatum, Græci σὺκωσις uocant, eadē qua Latini ficum ratione.

Ficus. μαρασμός, Marasmus, consumptio membrorum solidorum ex febre hectica oborta, quæ senectutis modo hominē cōficit, unde quoque senectus ex morbo dicta.

Senectus ex morbo. Morbum sacrum alij lepram, alij epilepsiam, quidam autem sacrum ignem intelligunt: sacrum autem morbum Heraclitus arrogātiā dixit, quod sacrum, id est, præstantiss. quæque inuadat, ac cum morte tandem relinquat.

μελικηρίς maliceris, à fauo nomē habēs, ulcus est circa articulos frequenter cubosque ac genua abscedens.

μανία, insanix species est, longiori tempore durans, sine febre quidem oborta, sed progressu temporis febres excitans, hominesque tristes facit: unde eius causa atrabilis esse adparet, ut non multum à uitio distet, k quod

quod Græci etiam μελαγχολίαμ uocant.

Narium morbi, πώλυψ, polypus, caruncula est na-
ribus innascens cancerata, & ideo, autore Hippocrate,
6. aph. 38 medicamentis non curanda. ὄζαινα, ulcus circa nares
ὄζαινα. maxime mali, scætoris, ac incurabile. κορύζα quæ & μύξα,
Grauedo. distillatio à capite, latinis grauedo & pituita.

νυκτόλωπερ, Nyctalopes, qui interdium quidem uir-
dent, uerū ad uesperam parum, & noctu penitus nihil.
Oculorū morbis ac uitijis infinita penè nomina à qui-
busdam excogitata sunt, & maxima ex parte cum alio-
rum membrorū adfectionibus coincidentia, apud me-
dicos frequēter occurrūt, ὀφθαλμία lippitudo, λένκωμα
quod item uitium ἄσγεμον uocatur. γλάυκωμα, ἀγίλωψ,
Cataractæ. ἀμβλυωπία, καταράκη, suffusiones, plura apud Celsum.

ὄρεξις, adpetitus iustus. Pretia autem rerū orexim
conuiuiorum esse dicere solitus fuit Heliogabalus. ad-
petitū aut oblæsum ἀνορεξίαμ καὶ ἀποσιτίμ uocat Hip.

ὀφίασις, Ophiasis, caluitij species caput instar co-
ronæ circumdans, ac serpentum modo glabrum fa-
ciens, accidit frequenter pueris.

ὀρθόπνοια, orthopnoea, quādo quis spiritum nisi re-
cta ceruice ducere non potest.

Oscitatio prouenit ob superfluitates, quæ in mu-
sculis mandibularum ac thoracis coeunt: eius abundā-
tia inducit tremorem & febrem, quæ à cōcoctione eue-
nit, superfluitatum expulsionē significat, Hippocrates
7. aph. 56 χάσμη uocat.

πάλυσις

πάλυσις, paralysis, resolutio & syderatio unius lateris.

Phthiriasis, φθειρίασις, morbus pedicularis, aliquib.
contingit in pilis superciliarum, alarum, ac pudendo-
rum, aliquibus ex uniuerso corpore erumpit: hoc mor-
bo perijt Sylla dictator, Alcma ac Pherecydes poëtæ:
nomen morbo ἀπὸ τῆς φθειρίας, id est, à pediculo est.

πιτυρίασις, pityriasis, prurigo capitis squamosa in-
star furfurum, unde etiam nomen.

Panus tumor est in inguinib. maxime ac alis ena-
scens, aliquando etiam in uertice, à pani figura nomen
sortitus, Græci φύγεθλον uocāt, fugillas, ut putō, Auicen. φύγεθλον.

πρωσυχία, circa unguis abscessus.

πρωτίδες, iuxta aures abscessus, solēt ferè post longas
febres ex impetu morbi eò eiusmodi inflammationes
conuerti.

πρωθμία, paristhmia, abscessus circa gutturis isth-
mū, à similitudine isthmi marini dictum, putō autem
eminentem circa ligulam carnem, quam etiam laringā
uocant, Latinis glandulæ ac tonsillæ dicuntur.

πλευρίτις, pleuritis, abscessus lateris in pellicula obdu-
cente costas, Latini quidam costalem dixerunt.

Phymosis, φύμωσις, quū glans mētulæ cōtegi à cute
non potest propter tumorem, qui φύμα dicitur.

πριπνευμονία καὶ πριπλευμονία, abscessus pulmonis, cu-
ius adfectionis ex eiectionis saniei per sputum iudici-
um est, autor Hippo. sicut quoq; pleuritidis.

k 2

πτε

2. progno. 33

Pterygium.

πτερυγιον, exulcerta caro circa unges in digitis tum manuum tum pedum enascens.

Priapismus πριαπισμός, tensio ex inflatione uirgæ uirilil, præter adpetitū coeundi accidens, ab obscena Priapi hortorum numinis pictura nomen sortita.

Tabes. φθοιά

Phthisis φθίσις consumpsio membrorū spiritus ac solidorum etiam, latini tabem uocāt, Græci etiam φθολώρ.

Porrigo, inter pilos squamulæ quædā exulcetatae sanie, quam ἰχώρ Græci uocant, madentes.

ψώρα pfora, species mentagræ.

φρενίτις phrenitis, insanix species est, ex febre acuta, cū dementia cōtinua ac capitis dolore uehementi, adiuncto etiam aliquando cerebri apostemate. Quando autē hæ adfectiones non sunt propriæ in ipso cerebro, sed fiūt per cōsensum, tum species quædam insanix cōtingit, quam παραφροσύνη uocāt, & latini delyrium.

παραφροσύνη delyriū

Ptylis πύσις frequenter accidere solet in morbis thoracis, & est expuitio puris cum tussī uehementi.

Nomades.

Phagedæna φαγέδαινα, ulcus usq; ad ipsa ossa serpēs ac depascens cum inflammatione ac pure graue olenti, ualde mortiferum: talia sunt quoq; quæ Nomadas adpellat Plinius.

Portenta generantur si plura aut diuersa semina inter se cohæreāt atq; confundantur, aut cū seminis genitalis excessus uel defectus fuerit.

Rhenum adfectus νεφρίτις, aliquando ex innato lapide

pide, aliquando ex apostemate, aut ulcere dolor non dissimilis colico, contingit etiam ex eorum imbecillitate tenuis saniei ac quasi sanguinis mictio, quidā etiam diabetem, ad renum adfectionem referunt.

Diabetes

Regius morbus, ἰκτερικία dictus, quod ociū, delectationem, ludosq; ac lasciuiam, cum molliori etiam stragulorum adparatu expetat.

Ramex ἑρκοκίλη Græcis, duricies instar scirrhī, in carnosīs maxime locis proueniens.

Scabies multorū modorum est, aliqua lenior, quæ facile tollitur, aliqua asperior, quæ ἀγρία fera nominatur: referuntur autem impetiginis quoq; quatuor species à Celso, quarum prima scabiei similis sit, altera rubrica, tertia nigra uocetur, quarta autem subalbidas habens squamulas, quasdam etiam lenti similes, quæ incurabilis existat: impetūt autem maxime pedes, manus & ungues.

Impetigo scabiei species

Serpitiones quæ supra intertrigenes.

Struma tumor est in gutture instar glādulæ obortus, Græci ἀδένας uocant & χοιράδας. Hippocrates autē ἀδένας in maxillis, alis ac pudendis, itemq; in uiscerib. & rhenibus ac intestinis oriri scribit, ac alijs plærisq; locis. Porrò latini quidam eosdem tumores scrophulas uocant, sicut Græci χοιράδας, à scropha, id est, sue.

Adenes Chærades in lib. περι ἀδένων

Singultus, Græcis λυγμός, ex stomachi oris adfectione prouenit, sicut tussis ex pulmone, & sternutatio à

Tussis. Sternutatio

k 3 cere

lib. 7. aph. 13 cerebro, quæ si singultui superueniat, ipsum tollit, autore Hippocrate.

Suspiriosi sunt, qui Græcis ἀσπυρτικοί.

Stranguria, στραγγυρία, urinæ stillicidium, ex urinæ acrimonia quasi strangulans ipsam caudam.

σεατώματα, abscessus, qui in se pingue quiddam continent, unde nomen.

στροφός, cōuersio ac tortura intestinorū circa umbilicū.

Splenetici, σπληνητικοί, qui ex splene laborant.

Sonticus morbus, pro læthali maxime ponitur.

Tonsillæ, & faucium pars & morbus sunt, morbus ipse aliquando exulceratione, aliquando inflammatione fauces tumefacit: tonsillæ autem per diminutionem à uoce tolles, id est, tumore dictæ sunt, Græci τόνι

Tolles
Paristmia,
Antiades.

δμία & ἀντιάδης uocant.

Therioma, θηρίωμα, ulcus fœdū apud Celsum, quod aliquando herpes esthiomenos sequitur, forte à uenositate ac feritate nomen habens.

Tortura oris cum febre acuta accidere solet, colorisq; mutatione, Græci κωικὸν πασμὸν adpellāt, ut Celsus tradit: accidit autem in plæriscq; simul paralysis linguæ, quam uocis interceptio subsequitur.

Cynicus
spasmus,
Paralysis
linguæ.

Veternus, torpor est ac pigricia cum somnolentia, Græcis κῶμα dicitur, quod socordiam ad res agendas inducat.

Vua, σαφυλή, morbus faucium propter tumorem

&

& casum siue elongationem uulæ, γαργαρεῶνα Hippocrates uocat, id est, gurgulionem.

Vitiligo, sceditas cutis est, tres species habens, λεφόρ, quæ alba est: μέλαινα, quæ nigrior: & λευκή, quæ albior adhuc quàm λεφόρ.

Vertigo, ἰλιγγία Græcis, & σκοτομία ac σκότωμα quod tenebricositas quædam oculorum accidat.

Vertebrarū luxatio & inuersio est, λόρδωσις Græcis dicta, quū anteriore in partē luxatur: ὕβωσις, quū in posteriore: κύρτωσις, quū in media spina, quæ ipsa à Græcis ῥάχις, & ἱερὰ σύριγξ adpellatur: uocantur autem uerbræ ipsæ eiusdem σφόνδυλοι, ex quorū uigintiquatuor numero uniuersa constat spina dorsi.

ὑποχόνδρια, Hypochondria & suspendi & murmure repleri: itēq; dura aliquādo fieri, aliquando sine phlegmone dolere scribit Hippocrates: Intelligunt autem hypochondriorum nomine ilia Theodorus, siue ut alij putant, Laurentianus, & Leonicens. Porro

χόνδρ, pectoris est: unde uox ipsa deducta, significatq; ea quæ à pectore interiacēt usq; ad umbilicum, Galenus certe in medio chondri uentriculū collocare uidetur. Est autem species siliginis chondros ab eodē adpellata: inuenies etiā cartilaginis significatione ab eodem chondro usurpari. Quin salis grana crassiora χόνδρως dicunt, itemq; thuri suos χόνδρως adtribuit Dioscorides.

Prognos. 3
aph. 22

Gurgulio.
ἀλφός.
μέλαινα.
λευκή.

σκοτομία.

Lordosis.
Hybosis.
Cyrtofis

lib. 4. 5. & 6
aph.

Chondrus.

In lib. περι
τῆς ἀνατο
μῆς, & in τ.
τόπων πε
ποιότων.

k 4 Et

Et hæc quidem breuiter de morbis humani corporis perstrinximus, adhibeamus autem mox Simplicium medicinarum aliquam saltem leuem cognitionem, ut uel inde aliquando digressi, ad eos scriptores alacrius contendamus, qui ex professo hanc rem diffusissime tractarunt, nos contenti erimus una atq; altera uoce designare, quæ singulæ earum existant, ac pro ipsâ iudicatæ sint apud Græcæ ac Latinæ linguæ scriptores, quanquam in multis adhuc sub iudice lis est. Adiciemus autem simul graduū qualitatis singulorum rationem, ut hinc colligere queas in quē usum, ac contra quos morbos commode queāt exhiberi.

DE SIMPLICIBVS MEDICINIS
secundum commixtionum qualitatum
gradus.

Gradus medicinarum secundum qualitatem quatuor digesserunt medici, & in primo quidem gradu ea posuerunt, quæ ratione tantum intelliguntur aliquam in se uel hanc uel alteram habere complexionem: quæ uero sensu percipi possunt, uel calida esse uel frigida, aut humida uel sicca, ea in secundo gradu collocantur: quæ autem uehementem sensum exhibent, ea tertij gradus sunt iudicata: in quartum omnia uiolenter sensum lædentiæ sunt relata, atq; prouenienis habita. Subdiuiserunt etiam amplius hos quatuor gradus, ita ut quemque eorū rursus in quatuor distraherent, alij singulos
in tria

in tria membra partiti sunt, sic ut cuiusque principium, medium, ac finem constituerint, cuius exemplum sit ex Mesua, q hermodactylos calidos & siccos esse dicit in secundi gradus principio: helleborum album, calidum & siccum in tertij gradus medio: scamoniam autem calidam & siccam in tertij gradus fine.

Cognoscitur autem omnis medicinæ simplicis qualitas à

Substantia

Colore

Tactu

Tempore

Odore

Loco

Sapore Vicinitate aliarū iuxta nascentiū.

Quare commode huc referre poteris ea, quæ supra, quum de rebus nō naturalibus ageremus, in quaterniones digesta uides, ex illis enim ut res omnes nō naturales dictæ immutantur, sic quoq; cognosces omnium simplicium & naturam & qualitatum commixtionē, cuius exemplū sit, mollia, rubea, dulcia, carnosia, pinguib. locis nascētia, ac similia, magis de caliditate & humiditate participare: quæ uero nigriora, uiridia, dura, acria, squalida, petrosi locis nascētia, ac septentrionalia magis sunt, ea euidenter frigiditatis ac siccitatis cōmixtionem in se complectuntur. Idem iudicium de reliquis duobus ordinibus erit, calidorum uidelicet ac siccorū, frigidorum & humidorum. Porro calida & humida omnium commixtionū optima est, primū ergo ea quæ ex hac cōmixtionē habent simplicia adponemus.

I Sim

SIMPLICIA CALIDA & humida.
 Asphodelus, Albuciū. II
 Althæa, Ebiscus, æqualiter
 Aurum, temperate.
 Anetū. c. III. h. II, alij. s. II
 Argentū uiuum. IIII
 Amygdalæ dulces. I
 Amaræ. c. & sic. I
 Amylum, ἄμυλον, temperate.
 Bdellium. c. II. h. I
 Been utraq;. II
 Bel, cotoneū indū. c. III. h. I
 Borago. I
 Buglossa, βύγλωσσον. I
 Branca ursina. II
 Bulbi. II
 Cassia fistula. I
 Consolida utraq;. I
 Coriandrum, mixtum ex omnibus
 Dactyli. II
 Eruca. II
 Eryngiū, secacul. II
 Enula, Helenium. II
 Ficus. c. I. h. II

Granum culcul. II
 Iuiubæ. II
 Lingua auis. I
 Ladanum. II
 Lentiscus. c. III. h. I
 Lini semen. I
 Malua, μαλαχίη. c. I. h. II
 Mora Celsi. I
 Nux Indica. c. II. h. I
 Pastinaca, cariota. c. II. h. I
 Passulæ. II
 Phaseolus. I
 Pulmonaria, γειράνιον. II
 Rapa. c. II. h. I
 Raphanus, radix. II
 Satyrion, ὄρχις. III
 Sefanium. c. I. h. II
 Soldanella. II
 Virem, curcuma. II
 Vitus alba, labrusca. II
 Xylocerata, siliqua. II
 CALIDA ET SICCA.
 Aloë. c. II. s. III
 Absinthium. c. I. s. II
 Asarum. III
 Agaricus. c. I. s. II
 Alsebran,

Alsebrā, esula. III. princip.
 Alfescera. III
 Arthanita, cyclaminos. III
 Albemesuch. III
 Aristolochia, longa & rotunda. c. III. s. II
 Abrotanum. c. III. s. II
 Aaron. I
 Acorus, radix gladioli. II
 Agrimonia, Inguinaria. II
 Agnus castus, ἄγνος. III
 Aeris ærugo. III
 Alga marina. II
 Aloës lignum. II
 Alumen. IIII
 Acole. I
 Allium. c. III. s. III. medio
 Alkekengi. III
 Alleluia, spēs trifoliij. II
 Ambrosia ἀθανασία, Artemisia, eadē putantur. II
 Amomum. III.
 Ameos. III
 Anacardus. IIII
 Anthos, ros marinus. III
 Anisum. III
 Apium. II
 Ambra. II
 Anthera, τὰ ἄνθηρα. II
 Apollonaria. III
 Asa foetida. c. I. s. II
 Ammoniacum. II
 Aspergula. II
 Balsamus. III
 Balsamita, sisimbrium. III
 Basilicon, ocymum. II
 Betonica. I
 Britannica. II
 Bryonia, uitis nigra. II
 Bruscus. II
 Baurach. III
 Blacta byzantia, testæ cōcharū marinarū. c. I. s. II
 Brassica. I
 Bedugar, spina alba. IIII
 Chamæmelon, uulgo camomilla. I
 Cannabis. III
 Chamædrys, quercula. III
 Chamæpitys, pinus terræ. III
 Colocynthis, cucurbita syluestris. III
 I 2 Carda

Cardamomum. II
 Cartamus. II
 Calamus aromaticus. II
 Capparis. II
 Cataputia. III. alij, h. II
 Caulis. c. I. s. II
 Condysi, Struthion. III
 Costus. III
 Crocus. II
 Cuscuta. c. I. s. II
 Colophonia. II
 Cepa. III
 Coccus. II
 Centauræa, κενταύριδρ. II
 Cyperus, iuncus quadratus. II
 Cinamomum. III
 Cuminum. III
 Citrum, pomū medicū. II
 Crispula. II
 Chryfocolla. II
 Cassia lignea. III
 Chelidonia. III
 Chærefoliū, χαρῆφυλλον. II
 Careum, caros. III
 Coriandrū. II. alij, frig. II

Cucumer asininus. III
 Cypressus. c. I. s. II
 Dictamum. III
 Doronicum. III
 Daucus. II
 Ebulus, chamæacte. II
 Efula. c. III, s. II
 Epithymiū. II
 Eupatoreum. c. I. s. II
 Euphorbion. III
 Elleborus niger, ueratrū. III
 Albus. II I, medio
 Flammula. III
 Fœnum græcū, βυκίρας. I
 Fœniculus. II
 Folium Indicum. c. II. s. III
 Fumus terræ, c. I. s. II
 Fu. c. I. s. II
 Chariophilus, χαριόφιλον. III
 Chariophilata, pes leporis. II
 Galbanum. II
 Galanga. III
 Galli centrū, καλλιγχορ. III
 Gladiolus, ξιφίον. II

Grana

Grana tinctorum. II
 Gentiana. II
 Genista, spartum. II
 Gith. II
 Herba paralysis, primula ueris. II
 Hermodactylus. II, prim.
 Iris, ireos uulgo. III
 Juniperus, ἀρκευθίς. II
 Incensaria. II
 Hyssopum, ὕσσωπος. III
 Lapathum & lapatium II
 Lapathum acutum δξυλάπαθον. III
 Laureola. II
 Lauendula, casia à quibusdam putatur. II
 Liliū. II
 Lapis armenus. II. prim.
 Lapis stellatus. c. II. s. III
 Ligusticum. II
 Lupulus, species uolubilis. I
 Litium, semen cartami. II
 Lapis lasuli. c. II. s. III
 Lupinus. II

Maiorana, amaracus. III
 Mace, Machir. III
 Marrubium, prassium c. III. s. II
 Mezereon, coccum Gnidium. III
 Marua. II
 Matrisyluia. II
 Melissa, μελισσόφιλον. II
 Melilotus, corona regia. I
 Melongena. II
 Menta ἡδυσμοός. III
 Menta non odorifera, calamamentum. III
 Mentastrum. II
 Meu. II
 Mel. II
 Milium solis. III
 Mercurialis, λιμόζωσις. II
 Millefolliū, μυριόφυλλον. II
 Mastiche. c. tempera. s. II
 Morsus gallinæ, anagaliscus. II (lis. II)
 Muscus, μωσχός. III
 Nasturtium. III
 Nasturtium aquaticū, senation. II

I ; Napcl

Napellus. III
 Narcissus. II
 Nigella. III
 Nux myristica, uulgo mu-
 scata. III
 Oleander. c. I II.
 s. II
 Oliuæ. II
 Opopanax. III
 Origanum, ὀρίγανον
 III
 Orobus, eruū. c. I. s. II
 Pæonia. III
 Pisum, λέκιθος. II
 Polypodium. II
 Psylli, substantia medul-
 læ interioris. III
 Petroselinū, olus
 atrū. III
 Pes corui, κορωνόπιον. III
 Pes colūbinus, ἀνά-
 γυρις. II
 πεντάφυλλον, quinquefo-
 lium. c. I. s. III
 Peucedanum. II
 Pistacia, fistici. II

Piper trium generū, albū,
 nigrum, longū. III
 Piretrum. III
 Pimpinella. III
 Pinaria. c. II. s. III
 Pulegium. III
 Populus. I
 Policaria, coniza. III
 Polium. c. II. s. III
 Perforata, ὑπερικόν. III
 Parietaria. III
 Porrum. III
 Pix, πίσσα. III
 Raphani semen. III
 Rha barbarum. II
 Rha ponticum. I I
 Rotabea. II
 Radix, radícula uulgo. c.
 III. s. II
 Risum, Oryza. I
 Ruta. III
 Rubea tinctorum, ἔρυθρό-
 δανον. II
 Ros marinus, liba-
 nothis. III

Scamo/

Scamonia, Tapfia. III
 Squylla, σκύλλα. III
 Sene. c. II. s. I
 Sal omne. II
 σάπων ἄγρια, uua tymi-
 nia. III
 Saxifraga. III
 Silphium, laserpi-
 tium. III
 Symphytum, Alum,
 consolida. II
 Scabiosa. II
 Spatula foetida,
 II.
 Sarcocolla. c. II. s. II
 Sabina. III
 Serapinum. c. III. s. II
 Serpentaria, δρακόνι-
 τιον. II
 Saluia. II
 Sambucus ἄκτις
 II.
 Sambacus. III
 Sandaraca. II

Satureia. III
 Sifer. II
 Sicla. I
 Serpillum, ἔρπον-
 λον. II
 Sefeli, σέσλι. II
 Stichados utrum-
 que, arabicum &
 citrinum σοιχὰς καὶ
 σοιχὰς III.
 Spica Celtica. II
 Spica nardi. c. I.
 s. II
 Squinātum uul-
 go, χοῖνον, iūcus
 odoratus & ro-
 tundus. II
 Scolopēdria. c. I. s. II
 Styrax σύραξ tri-
 um generum. c. I
 s. II
 Stellaria, ingui-
 rialis. I
 Thus. c. II. s. I

I 4 Turbith.

Turbith. c.III. s.I	Auricula muris, & λίνη. I
Tamariscus. II	Beta. blitum. I
Terebenthina resina. II	Bedegar. f.I. h. & s. medi-
Tithymallus. VII spec. III	ocriter.
Thymus. III	Cicuta. III
Tripolium. c. III. s. II	Ceterach. I
Valeriana. II	Cicorion, intubum errati-
Verbenæ, sagmina. II	cum, quidam ἡλιδοτρόπιον
Vernix, sunt qui sandara-	putant. II
cam putent. II	Citrulli. III
Verbascum. II	Cucumeres. III
Virga pastoris. II	Cucurbitæ. II
Vermicularis. III	Cerasa. f. I. h. II
Vithnem. III	Dragantum f. II. h. I
Vrtica, & καλίφη. III	Endiuiæ. I
Vlpicum, alijs species. II	Fungorum genera
Vsnea. II	excellenter.
Volubilis. c. I. s. II	Fragaria. I
Zinziber, ginger. c. III.	Granatum malū dulce. I
s. II. h. I	Glycyrrhiza, temperate
Zednaria. c. III. s. II	Lactuca. II
FRIGIDAM ET HV	Mandragoras. III
midam cōmixtionem	Melones. II
habentia.	Mala persica. II
Atriplex, χρυσολάχανον	Nenufar. II
f. I. h. II	Parietariæ semen. II
	Paliurus.

Paliurus. II	Cauda equina ἰπποφύσις
Platanus. II	equisetum. f. I. s. II
Portulaca. II	Cynoglossa. II
Persicaria. III	Carabe. I
Pepones. II	Cytonia. f. I. s. II
Robeliæ. I	Consolida rubea. III
Vmbilicus Veneris, cym-	Cornum. II
balaria. II	Capillus Veneris, & δίαυ-
Semper uiuum & εἰζορ. III	θος. II
Vngula caballina. II	Caltha. I
FRIGIDA ET SICCA.	Cerusa φιμμύθιον καὶ φίμου-
Acacia, & ακκία f. II. s. III	θος. II
Asparagus. f. I. s. II	Epatica. I
Acetosa, acedula. II	Elatinus. II
Acetum. f. I. s. III	Hedera. II
Agrifolium. II	Eufragia. II
Anchusa. II	Endiuiæ. f. I. s. II
Alcanna, ciprus. I	Fraxinus. II
Antimonium. III	Filius ante patrem. II
Barba Iouis, species sem-	Filix. III
per uiui. III	Galla. f. II. s. III
Balaustia, flores mali gra-	Granatum acetosum. II
nati. II	Gramen. I
Berberis. III	Gummi Arabicum. II
Cardus benedict. εἰργέ-	Hyoſcyamus, ὕος κία-
ρω. II	μος. III
Camphora. I II	m Iuncus

Iuncus. III	Pera pastoris, πολυγονία,
Lenticula aquæ. II	centumnodia. II
Lens. f. I. s. II	Proserpinata. II
Linaria. II	Psidia. II
Milium. II	Rhamnus, rubi genus. II
Myrtilli. II	Ribes. II
Memitha. II	Rubus. II
Mespila. II	Rosæ. f. I. s. II
Mirtus. II	Sandali, trium generum,
Myrobalani, glandes un-	albi, citrini, rubei. f. III. s. II
gentariæ VI. specie. f. I. s. II	Sanguis draconis. III
Citrini	Semen graminis. II
Nigri	Spinachia. I. fine
Indi	Solatrum, σολυτρον. II
Chebuli	Sumach. f. II. s. III
Bellirici	Spodium. II
Emblici	Tamarindi. II
Ordeum, Zea. I	Tapsus barbatus. II
Papauer. III	Tribulus. II
Plantago, ἀσνόγλωσσον. II	Tormentilla. III
Plantago minor. II	Tubera terræ, hamech. II
Panicum. II	Vua uersa. f. I. s. II
Pira. f. I. s. II	Hypocisthis. III

Qualita

QUALITATVM DI
 uersarum atque adeo ex
 contrarijs mixtarum.
 Cassia fistula
 Manna, Ros Syriacus
 falso à quibusdam credi-
 tur, Nam manna thur-
 ris eo nomine intelligit
 Celsus, neque aliud ἔρχου-
 δροσ μάννα Dioscoridi est,
 quàm grana & micæ uo-
 cata Plinio.
 Pruna
 Capilli Veneris
 Volubilis
 Cera
 Fabæ
 Iuiubæ
 Lens
 Glycyrrhiza
 Mastiche
 Lupulus
 Polytrichon
 Sebesten.
 Siligo, robus apud Colu-

mellam : sunt qui quod
 triticum hodie uocamus,
 ueteribus siliginem di-
 ctam putent, ex Plinio & *Lib. 18. cap. 8*
 Iuuenale Poëta, ubi in- *Iuue. sa. 5*
 quit, Sed tener & niueus
 molliq; siligine factus.

Violæ
 Cubebæ
 Zaccharum album : ru-
 beum enim calidum
 est in secundo gradu.
 Psyllium
 Piperella.

SUNT AVTEM
 quædam simplicium ue-
 nena,
 Psylli substantia interior
 Euphorbium
 Mezereon
 Argentum uiuum
 Fungorū aliqua genera
 Cicuta
 Hyoscyamus
 Napellus

m 2 Papauer

Papauer	Dictamum
Arsenicum, auripigmentū	Raphanus
Litargyrium	Aristolochia longa & ro- tunda
Gypsum	Lactucella
Titimallus	Quorū usus fuit magnus antequam inuenirentur compositiones,
Cucumer asininus	Theriaces & Mithridatici.
Vsnea	Stercus galli bibitum ad euomitionem
Arthanita	Lac asininum
Mandragoras.	Nux uomica
Elleborus niger	Ruta
Apium risus	Ficus siccae
Oleander	Nuces recentes
Cherua	Castaneae
Cataputia, ac omnes ferè herbæ lacte stillantes.	Butyrum recens mane in cibo adsumptum, atque item in aqua calida ad uo- mitum ciendum potatū.
Anacardus	
Nux uomica	
Auellanæ rancidæ	
Coriandrum.	
SUNT AVTEM ET	
quæ uenenis liberant,	
Hypericon	
Vincetoxicum	
Enula campana	Hucusq;

Hucusq; simplicium naturam paucis attingere uisum fuit, tantum si adiecero singularum qualitatū earundemq; mixtarum uirtutem & operationem. Est igitur calidi uis rarefaciendi, concoquendi, emolliendi, *Calidi uis* ac maturandi apostemata: dissoluit etiam calidū, aperitq; meatus obstructos, & inducit sitim. Contra uero frigidum corpora condensat, oppilat, congelat, & *Frigidi* stupefacit. Humidū lenit ac inflat, conglutinat, ac nau *Humidi* seam parit. Sicca postremum extenuat, & cum rarefa- *Sicci* ctione consumunt. Cæterum calidi & humidi mixtura uehementer emollit, maturat, ac semen genitale adauget. Calida & sicca uehemēter exalfaciunt, urinam mouent, adpetitum faciunt ciborum, maxime bibēdi. Frigidi uero & humidi natura est, lenire, inflare, oppilare ac repercutere. Frigida autem & sicca, constypant, coctionem prohibent, minimeq; utilia sunt corporis nutritioni. Porrò ingenue fateor hæc de simplicibus mihi tradita improbari, quum tam immensa res sit, tamquæ à multis & magnis autoribus tractata, ut nō queat in eiusmodi angustias conijci ac concludi. Et in multis adeo nominum magna confusio est, ut plus minus uiginti rebus unā adpellationem sæpe à Dioscoride uideas adtributam, quo tamē nullus iudicatur simplicium naturas diligētius perscripsisse, ipso etiam adtestante Galeno. Puto autem ego magno studioso-
m ; rum

rum, imò omnium mortalium bono, in eiusmodi formam totam Simplicium sylvam posse congeri, ab eo qui non nominum, sed rerum ipsarum certam cognitionem haberet, ita ut ab illis impertinētes quasque voces sequestraret, ac proprijs quibusque ad rerum demonstrationem uteretur: quem aliquando deum Opt.

Max. nobis daturum spero. Iam his fruire foelix, quisquis nobis æquus lector contigisti, quæ candidè planè uolui tibi mecum communia esse.

μείζονα ἢ μεγάλων λείψα, δέξαι δὲ τ' ἐμῶ
σμικρὰ γε τῶ σμικροῦ ταῦτα φιλοφρονέωμ.

Finis.

ERRATA,

Folio, 4. linea 12. lege mihi. fo. 21. li. 9. p aūt leg. etiā. Eod. fo. lin 23. leg. κλύζμ. fo. 25. lin. 17. Animalis secundū, leg. Naturalis. fo. 32. lin. 2. leg. autem. fo. 35. lin. 15. leg. siccitatem. fo. 37. lin. 11. pro sed leg. ad. fo. 42. lin. 3. post utilitates, deest aut. fol. 43. lin. 4. leg. adsimilatio. fol. 45. lin. 5. lege passionis. fol. 59. lin. 16. leg. utre. fol. 75. lin. 25. leg. eiectione. fol. 79. lin. 19. le. χόνδρος os pectoris est. Ibid. li. 24. lege chondrum.

